

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2022

Pohjoismaiden neuvoston
Suomen valtuuskunnalle

Pohjoismaiset yhteistyöministerit kesäkokouksessa Haldenissa, Norjassa, kesäkuussa 2022

Kuva: Carolina Nordling

Kannen kuva: Pohjoismaiset yhteistyöministerit Pohjoismaiden neuvoston istunnossa Helsingissä marraskuussa

Kuva: UM / Konsta Partanen

Vuosikertomus on laadittu eri ministeriöiden, järjestöjen ja pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön toimittamien yhteenvetojen perusteella.

Esipuhe

Euroopan muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne leimasi Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyötä vuonna 2022. Venäjän Ukrainaan kohdistaman raa'an, täysimittaisen hyökkäyssodan eri puolia on käsitelty lähes kaikissa ministerineuvostoissa. Sen lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminta Venäjällä on nyt kokonaan lopetettu ja ministerineuvoston toimistot siellä suljettu.

Norja toimi ministerineuvoston puheenjohtajanaan vuonna 2022, ja heidän tunnuslauseensa oli ”vahvempi ja vihreämpi yhdessä”. Norjan puheenjohtajakaudella keskityttiin Visio 2030 -työn tehostamiseen, vihreän siirtymän vauhdittamiseen ja ministerineuvoston tehokkaan toiminnan varmistamiseen.

Pohjoismaiden ministerineuvoston laajan tehtäväkentän toimintaa ohjaavat enenevässä määrin Visio 2023 ja sen toteuttamiseksi vuosille 2021–2024 laadittu yhteinen toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelman väliarviointi valmistui syksyllä. Se osoitti, että olemme oikealla tiellä vision tavoitteiden saavuttamisessa, mutta paljon työtä on vielä tehtävänä.

Norja jatkoi työtä huoltovarmuus- ja valmiusyhteistyön vahvistamiseksi. Tämä työ käynnistettiin pääministeritasolla Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 2021. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on korostanut valmiusyhteistyön vahvistamisen merkitystä entisestään. Yhteistyöministerit antoivat Pohjoismaiden neuvoston varsinaisessa istunnossa kriisiaikojen yhteistyötä koskevan tilanpäiväytyksen. Helsingissä järjestetyllä istuntoviikolla juhlistettiin Helsingin sopimuksen 60-vuotisjuhlaa ja Pohjoismaiden neuvoston 70-vuotisjuhlaa.

Vapaa liikkuvuus on pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi, ja työ toisessa Pohjoismaassa asumisen, opiskelun ja työskentelyn helpottamiseksi on jatkunut. Valtioneuvosto antoi syksyllä eduskunnalle Pohjoismaiden rajaesteitä koskevan selonteon. Selonteon tarkoituksena oli lisätä tietoa rajaesteistä ja siten vahvistaa rajaestetyötä.

Vuoden aikana Pohjoismaiden ministerineuvostoon valittiin uusi pääsihteeri. Karen Ellemann aloitti tehtävässään 1.1.2023. Väistynyt pääsihteeri Paula Lehtomäki sai kiitosta vahvasta panoksestaan Pohjoismaiden ja pohjoismaisen yhteistyön hyväksi.

Viime vuosien poikkeukselliset ajat ovat korostaneet pohjoismaisen yhteistyön merkitystä. Yhteistyömme on jälleen kerran osoittanut voimansa, ja kuten tasavallan presidentti totesi Helsingin istuntoviikolla, elämme nyt pohjoismaisen yhteistyön renessanssia. Visiomme vuodelle 2030 on myös osoittautunut hyvin ajankohtaiseksi. Kokemukset koronapandemiasta ja Euroopan muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne kaikkine seurauksineen ovat vahvistaneet tarvetta onnistua työssä, jolla pyritään maailman kestävämmäksi ja integroituneimmaksi alueeksi.

Helsingissä 5.5.2023

Thomas Blomqvist
Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA ULKOASIA	5
Pääministereiden yhteistyö	5
Yhteistyöministeriöiden yhteistyö.....	6
Ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspoliittinen yhteistyö	8
Yhteistyö kehityskysymyksissä	10
Alueellinen yhteistyö.....	11
Profilointi- ja maakuvayhteistyö	14
SEKTORIYHTEISTYÖ	14
Kulttuuriyhteistyö	14
Koulutus- ja tutkimusyhteistyö.....	15
Ympäristö ja ilmasto	16
Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	18
Energiapolitiikka.....	19
Aluepolitiikka.....	20
Talous- ja finanssisektori.....	21
Maa- ja metsätalous sekä kalastus- ja elintarvikesektori.....	22
Sosiaali- ja terveyspolitiikka	24
Tasa-arvoyhteistyö	26
Työelämää koskeva yhteistyö.....	28
Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö	29
Digitalisaatio.....	30
MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ	32
Rajaestetyö	32
Kestävä kehitys.....	35
Kuluttaja-asiat	35
Liikenne.....	36
Maahanmuutto- ja kansallisuusasiat	37
Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö.....	38
Siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen yhteistyö	39
Poliisiyhteistyö sekä tulli- ja huume-yhteistyö.....	39
Yhteistyö saamelaisasioissa	40
Nuorisoyhteistyö	40
Ruotsin kielen edistäminen	42
LIITTEET	45
Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2022	45
Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2022	46

POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA ULKOASIAI

Pääministereiden yhteistyö

Pohjoismaisia pääministereitä istuntoviikolla Helsingissä marraskuussa 2022

Kuva: Norden.org

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat sekä 15.8. Oslossa kesäkokouksessa että marraskuun alussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Pääministerit hyväksyivät Oslossa yhteisen julkilausuman turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittämistä. Julkilausumassa todetaan, että Venäjän hyökkäyssota on muuttanut koko Euroopan turvallisuustilanteen ja että Pohjoismailla on vastuu suojella vapautta ja yhteisiä arvoja.

Julkilausumassa viitataan Suomen ja Ruotsin liittymiseen Natoon, mikä tekee Pohjoismaista liittolaisia ja avaa uusia yhteistyömahdollisuuksia. Pohjoismaista yhteistyötä kehitetään edelleen esimerkiksi aktiivisella osallistumisella Naton vahvistamiseen sotilaallisena ja poliittisena toimijana, pohjoismaisella harjoitustoiminnalla ja koulutuksella tiiviissä yhteistyössä Naton ja muiden liittolaismaiden kanssa, etsimällä synergioita sekä lujittamalla yhteiskuntien resilienssiä.

Pääministerien kesäkokouksen toisena aiheena oli merten suojelu ja uusiutuvan energian edistäminen. Pääministerit antoivat julkilausuman kestävästä meritaloudesta ja vihreästä siirtymästä. Pohjoismaiden pääministereillä oli Oslossa lisäksi erillinen kokous Saksan liittokansleri Olaf Scholzin kanssa. Kokouksen aiheina oli Euroopan turvallisuus ja Venäjä, Pohjois-Euroopan uusi turvallisuusarkkitehtuuri sekä Euroopan vihreä siirtymä ja energiaturvallisuus.

Pohjoismaiset pääministerit eduskunnan marmoriorpotailla istuntoviikolla marraskuussa 2022

Kuva: Lauri Heikkinen / VNK

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat myös Helsingissä 1. marraskuuta Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Pääministereiden kokous pidettiin yhdessä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin itsehallintoalueiden edustajien kanssa. Kokouksen aiheita olivat Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seuraukset, Pohjoismaiden panos vihreään siirtymään sekä Pohjoismaiden tavoite olla maailman kestävin ja yhtenäisin alue vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi Helsingissä pidettiin kokousosallistujien vuoropuhelu Pohjoismaiden neuvoston kanssa eli niin kutsuttu huippukokous.

Yhteistyöministeriöiden yhteistyö

Pohjoismaisen yhteistyön ministerit kokoontuivat vuoden aikana viisi kertaa: kolme kertaa virtuaalisesti ja kaksi kertaa fyysisesti, joista toisen kerran syksyllä Pohjoismaiden neuvoston istuntoviikolla Helsingissä. Vuoden aikana Pohjoismaiden ministerineuvostoon rekrytoitiin uusi pääsihteeri, ja tähän prosessiin liittyen yhteistyöministeriöillä oli myös kaksi ylimääräistä kokousta. Entinen tanskalainen ministeri ja kansankäräjien jäsen Karen Ellemann valittiin uudeksi pääsihteeriksi, ja hän aloitti tehtävässään 1.1.2023. Kesäkokous järjestettiin Norjan Haldenissa. Yhtenä kokouksen pääaiheista oli pohjoismaainen yhteistyö kriisitilanteissa, ja ministerit hyväksyivätkin kriisiyhteistyötä koskevan julkilausuman. Rajaestetyö on yksi pohjoismaisen yhteistyön kulmakivistä. Kesäkokouksen julkilausumassa mainittiin myös vapaa liikkuvuus,

ja yhteistyöministerit totesivat, että heillä on erityinen vastuu rajaesteasioista ja että he ovat antaneet Rajaesteneuvostolle uuden toimeksiannon ja tehneet aloitteen neuvoston kanssa käytävän vuoropuhelun tiivistämiseksi.

Koronapandemian aikana asetetut maahantulorajoitukset korostivat pohjoismaisen näkökulman vaalimisen tärkeyttä ja vapaan pohjoismaisen liikkuvuuden merkitystä. Tämä on ollut erityisen tärkeä asia raja-alueille, ja Suomen ja Ruotsin yhteistyöministerit tekivätkin elokuussa yhteisen vierailun Tornio-Haaparantaan. Painottaakseen ja vahvistaakseen Suomen rajaestetyötä valtioneuvosto antoi 10.11.2022 eduskunnalle pohjoismaisia rajaesteitä koskevan selonteon.

Asialistan kärjessä on edelleen kriisiaikojen yhteistyön kehittäminen. Tämä työ käynnistettiin, jotta koronapandemiasta saaduista kokemuksista voitaisiin ottaa opiksi. Ministerit vastaanottivat syksyllä Suomen ulkopoliittisen instituutin laatiman loppuraportin Nordic Resilience: Strengthening cooperation on security of supply and Crisis Preparedness. Yhteistyöministerit tilasivat raportin edellisenä vuonna osana valmiusyhteistyön kehittämistä. Koronapandemiasta kertyneet kokemukset sekä Venäjän sota Ukrainassa ovat tehneet Pohjoismaiden valmiuden, huoltovarmuuden ja resilienssin vahvistamistyöstä yhä tärkeämpää.

Tasavallan presidentti teki lokakuussa valtiovierailun Islantiin. Vierailun yhtenä teemana oli pohjoismaisen yhteistyö, ja presidentin mukana vierailulle osallistui pohjoismaisen yhteistyön ministeri. Suomen ja Islannin yhteistyöministerit tapasivat vierailun aikana myös kahdenvälisesti.

Visio, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman integroitunein ja kestävin alue vuoteen 2030 mennessä, oli esillä yhteistyöministerien kaikissa kokouksissa. Toimintasuunnitelman 2021–2024 väliarviointi esiteltiin, ja väliarvioinnin tulokset osoittavat, että Visio 2030 -toimintasuunnitelmalla on ollut hyvä vaikuttavuus. Ministerineuvoston toimintaa ohjaa nyt sama tavoitetila. Pohjoismailla on hyvät edellytykset saavuttaa visio, mutta paljon työtä on vielä tehtävänä. Yhteistyöministerit käynnistivät seuraavan toimintasuunnitelman ja vuosien 2025–2030 yhteistyöohjelman laatimisprosessin. Työllä on edelleen samat kolme painopistealuetta, eli vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola.

Budjettityötä jatkettiin vuosia 2021–2024 koskevan kehyspäättöksen pohjalta. Pohjoismaiden neuvoston kanssa käydyissä budjettineuvotteluissa yhteistyöministerit korostivat ministerineuvoston ja neuvoston välisen budjettiyhteistyön kehittämistä koskevan vuoropuhelun tärkeyttä. Ministerit saivat läpi vuoden säännönmukaisesti tietoa ministerineuvoston sihteeristön talous- ja hankehallinnon vahvistamiseksi tekemästä työstä.

Ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismaat ovat Suomelle lähimmät kansainväliset yhteistyökumppanit. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on entisestään tiivistänyt ja korostanut pohjoismaista ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä.

Pohjoismaat jakavat yhteisen arvopohjan: keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa. Suomella on tiiviit suhteet muihin Pohjoismaihin kaikilla tasoilla. Yhteistyötä on myös Pohjoismaiden diplomaattisten edustustojen välillä sisältöasioissa, yhteistyöhankkeissa ja myös yhteisten tilojen osalta.

Pohjoismainen yhteistyö YK:n alalla on erityisen näkyvää, esimerkiksi ilmasto- ja tasa-arvokysymyksissä. Norja toimi vuonna 2022 Pohjoismaisen yhteistyön (N5) puheenjohtajana. Vuoden aikana pidettiin useampi virtuaalinen kokous ja ulkoministereiden kesäkokous Bodössä kesäkuussa. Suomi oli vuonna 2022 Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtaja, ja syksyn istuntoviikon aikana ulkoministereiden kokous pidettiin Helsingissä marraskuussa. Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa on ollut vuoden kokouksien tärkein aihe, mutta myös Natoon liittyvät asiat Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyslakemusten myötä ovat olleet paljon esillä.

Ruotsin, Norjan ja Suomen ulkoministerit istuntoviikolla Helsingissä marraskuussa

Kuva: UM / Konsta Partanen

Suomen ja Ruotsin liittyttyä Natoon kaikki Pohjoismaat ovat Nato-liittolaisia. Tanskan kesällä 2022 järjestetyn kansanäänestyksen tuloksena myös Tanska on mukana EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä. Kaikki tämä mahdollistaa jatkossa entistä syvemmän yhteistyön Pohjoismaiden välillä.

Muiden maiden kiinnostus pohjoismaiden ulkoministereiden kokouksia kohtaan oli suuri vuoden aikana. Keväällä järjestettiin yhteinen kokous Ranskan kanssa sekä syksyllä kokoukset Benelux-maiden ja Kanadan kanssa.

Norja toimi vuonna 2022 pohjoismaisen puolustusyhteistyön, Nordefcon (Nordic Defence Cooperation), puheenjohtajana. Puheenjohtajuus kiertää vuosittain neljän Pohjoismaan kesken (pl. Islanti). Puheenjohtajan vastuulla on yhteistyön johtaminen ja kehittäminen Nordefcon Visio 2025 – asiakirjan pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti. Norjan puheenjohtajuuskauden vuosiraportin voi lukea täältä: <https://www.defmin.fi/files/5713/nordefco-rapport-2022-screen.pdf>

Nordefcon toimintaa vuonna 2022 leimasivat suuret muutokset Euroopan turvallisuustilanteessa Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä. Pohjoismaat pitivät tiiviisti yhteyttä niin ministeri- kuin virkamiestasollakin. Ministereiden välisiä kriisikonsultaatioita järjestettiin vuoden aikana neljä kertaa. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys vaikuttaa merkittävästi pohjoismaisen puolustusyhteistyön edellytyksiin, sillä tulevaisuudessa kaikki Pohjoismaat ovat liittolaisia keskenään. Lisäksi Tanska päätti poistaa EU:n puolustusyhteistyötä koskeneen varaumansa. Kaikki tämä vahvistaa Pohjolan turvallisuutta sekä mahdollistaa entistä syvemmän puolustusyhteistyön Pohjoismaiden välillä.

Pohjoismaiden puolustusministerit päättivät toukokuun kokouksessaan Norjan Kirkkoniemessä aloittaa uudistustyön, jossa Nordefcon sopeutetaan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Uudistustyön suuntaviivoja käsiteltiin syksyn mittaan ja marraskuun kokouksessaan puolustusministerit päättivät, että Nordefcolle laaditaan uusi visioasiakirja, minkä lisäksi yhteistyön rakenteita ja käytäntöjä uudistetaan ja virtaviivaistetaan. Keskeisiä tulevaisuuden yhteistyöalueita ovat esimerkiksi operatiivinen ja suorituskyky-yhteistyö. On tärkeää, että pohjoismainen yhteistyö tulevaisuudessa tukee ja täydentää Natoa. Nordefco nähdään kaikissa maissa hyvänä alustana puolustusyhteistyön kehittämiselle ja työ jatkuu vuonna 2023 Ruotsin puheenjohtajuuskaudella.

Nordefco puolustusministerien tapaaminen Kirkkoniemessä

Kuva: Försvarsdepartementet, Norge

Norjan johdolla alettiin suorituskykyjen kehittämisen osalta kartoittaa Suomen ja Ruotsin tulevien Nato-jäsenyyksien tuomia mahdollisuuksia yhteistyölle. Vuoden aikana aloitettiin esimerkiksi työ pohjoismaisen ilmavoimayhteistyön syventämiseksi. Virkamiestasolla on selvitetty, mitä osa-alueita tulisi kehittää, jotta Pohjoismaat voisivat paremmin toimia yhdessä ja suorittaa yhteisiä ilmavoimaoperaatioita. Lisäksi ryhdyttiin tutkimaan yhteistyömahdollisuuksia pohjoismaisen logistiikan kehittämisessä ja Naton puolustus suunnitteluun liittyen. Norja jatkoi Suomen viime vuoden puheenjohtajuuskaudella aloitettua Nordefcon ja ns. Haga-yhteistyön välistä dialogia, jonka tavoitteena on edistää pohjoismaista siviili-sotilaallista yhteistyötä. Norja edisti puheenjohtajuuskaudellaan yhteistyötä myös avaruuden saralla.

Puolustusmateriaaliyhteistyössä keskeisenä teemana oli edelleen sotilaallinen huoltovarmuus sekä pohjoismaisen puolustusteollisen pohjan vahventaminen. Aiemmin sotilaallista huoltovarmuutta tarkasteltiin koronakriisin valossa, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan korosti aiheen merkitystä entisestään. Vuonna 2022 hyväksyttiin pohjoismaiseen puolustusmateriaalialan sopimukseen liite huoltovarmuudesta, jossa sovitaan huoltovarmuuden järjestelyistä, kehittämisestä ja käytännön toimenpiteistä. Elokuussa 2022 sopimusosapuolet allekirjoittivat liitesopimuksen nojalla kuusi toimeenpanoasiakirjaa, joissa sovitaan huoltovarmuusyhteistyön käytännön toteuttamisesta.

Pohjoismaat aloittivat yhteisen Nordic Response 2024 -harjoituksen suunnittelun. Kyse on perinteisen, Norjan johtaman Cold Response -harjoituksen kehittämisestä palvelemaan entistä enemmän pohjoismaisen puolustusyhteistyön tavoitteita.

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari tapasi pohjoismaisia kehitysministereitä eri yhteyksissä vuoden 2022 aikana. Hän vieraili Tanskassa huhtikuussa 2022 ja tapasi vierailun yhteydessä myös Tanskan kehitysministerin. Ministerit keskustelivat mm. EU:n Global Gateway -aloitteen toimeenpanosta.

Pohjoismaisten kehitysyhteistyövirastojen (Norad, Sida) ja -osastojen (DK, FI, IS) päälliköt kokoontuivat tammi-, kesä- ja joulukuussa 2022 keskustelemaan ajankohtaisista kehityspolitiikan kysymyksistä. Päälliköt keskustelivat mm. Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan vaikutuksista maiden kehitysyhteistyöhön ja -rahoitukseen; kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantien kolmoisneksus -lähestymistavan toimeenpanosta; julkisen sektorin kehitysyhteistyöstä ja paikallisesti johdetusta kehityksestä. Ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston päällikkö vieraili vuoden aikana sekä Noradissa että Sidassa.

Vuonna 2022 pohjoismaista yhteistyötä kehityskysymyksissä virkamiestasolla tehtiin myös Nordic+ -ryhmän (Pohjoismaat, IE, NL ja UK) puitteissa. Pohjoismaiden kehityspoliittinen yhteistyö on aktiivista virkamiestasolla myös virallisten kokoonpanojen ulkopuolella.

Pohjoismaat toimivat samassa äänestysryhmässä Maailmanpankissa sekä alueellisissa kehityspankeissa (Afrikan kehityspankki, Aasian kehityspankki, Latinalaisen Amerikan kehityspankki). Kehityspankit ovat kokonaisuutena erittäin suuria globaaleja kehitysyhteistyötoimijoita. Näiden pankkien äänestysryhmissä, joissa on mukana myös muita maita, pohjoismaisen yhteistyö kannanmuodostuksessa ja tiedonvaihdoissa on laajaa ja säännöllistä. Pohjoismaat vaikuttavat työssään mm. sukupuolten välisen tasa-arvon, ihmisoikeuksien ja ilmastotyön huomioimiseen kehitysrahoituslaitosten toiminnassa.

Pohjoismaisen kehitysrahaston, NDF:n, toiminnan päätavoite on kehittyvien maiden tukeminen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. NDF:n vuoteen 2025 ulottuvan strategian mukaisesti vähintään 60 % rahoituksesta kohdistuu Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan ja vähintään puolet rahoituksesta suuntautuu sopeutumista edistäviin hankkeisiin.

Vuoden 2022 lopussa NDF:n ilmastohankeportfolio koostui 136 hankkeesta (päätyneestä tai käynnissä olevasta), joiden kokonaisarvo on 542,1 miljoonaa euroa, jotka kohdistuvat yhteensä 30 maahan. Hankkeista 9 % on kohdistunut ilmastonmuutoksen hillintään, 18 % ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja 73 % hankkeista on edistänyt kumpaakin näistä. 51 % NDF:n hankeportfolioista on kohdistunut Afrikkaan, 21 % Aasiaan, 13 % latinalaiseen Amerikkaan ja 15 % kohdistuu usealle alueelle. Lahjarahaa on annettu 74 %, pääomituksia 21 % ja lainaa 5 % kokonaistuesta. Vuonna 2022 NDF teki seitsemän uutta hankepäätöstä 64 miljoonan euron arvosta.

Suomi toimi NDF:n johtokunnan puheenjohtajana 1.6.2021–31.5.2022. Vuonna 2022 johtokunta hyväksyi hankkeiden ohella mm. rahaston ensimmäisen oman riskienhallintalinjauksen.

Vuonna 2022 aloitti toimintansa kaksi pohjoismaiseen yhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen keskittyvää työryhmää: Nordic Cooperation on Private Sector Development ja IMCA (Investment Mobilization Collaboration Arrangement). Molemmat työryhmät järjestivät virtuaalisia tapaamisia vuonna 2022. Lisäksi Nordic Cooperation on Private Sector Development järjesti sivutapahtuman COP27:n yhteydessä.

Alueellinen yhteistyö: Baltian maat, Valko-Venäjä, Luoteis-Venäjä, arktinen yhteistyö ja läntinen naapurusto

Suomen kahdenvälinen **Viroon** kohdistunut lähialueyhteistyö ennen Viron EU-jäsenyyttä kohdentui mm. ympäristösektorille. Nykyisellään yhteistyötä toteutetaan mm. EU:n Interreg-ohjelmien puitteissa (esim. Central Baltic Programme), jossa Suomi ja Viro ovat mukana. Lisäksi vireillä on pohdinta kahdenvälisen yhteistyön käynnistämisestä Viron kanssa Ukrainan ja ukrainalaisten tukemiseksi. Keskustelut aloitetaan asian tiimoilta Viron ja Suomen välillä kevään 2023 aikana. Tuettavista sektoreista on alustavasti ollut esillä koulutus (Suomi tukee jo nyt Ukrainan koulutussektoria). Hankevarat tulisivat Suomen kehitysyhteistyövaroista. Tämä on vielä alustavaa pohdintaa.

Yleisesti ottaen pohjoismainen yhteistyö Virossa on hyvin aktiivista erityisesti Tallinnassa olevien suurlähetystöjen välillä. Euroopan muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne, Suomen ja Ruotsin NATO-jäsenyyshakemukset sekä energiaturvallisuus ovat tuoneet kantojamme yhteen. Suomen ja Ruotsin läheinen suhde heijastuu kaikessa toiminnassamme. Aktiivisten lähetystöjen lisäksi Tallinnassa vaikuttaa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimisto, joka on vuonna 2022 jatkanut tavanomaisella agendallaan pitäen esillä erityisesti vihreää siirtymää ja uusia energiaratkaisuja.

Latviassa pohjoismainen yhteistyö toimii hyvin ja on aktiivista. Pohjoismaisten suurlähetystöjen ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Riian-toimiston kanssa on järjestetty useita eri tapahtumia. Näitä olivat esimerkiksi suurlähettiläiden yhteinen alueellinen vierailu Cesisiin syksyllä 2022. Vierailun yhteydessä pidettiin kattava yhteispohjoismainen Nordic Days -tapahtuma. Sen yhteydessä oli kulttuuri-, tiede- ja yritysaiheista ohjelmaa. Pohjoismailla oli myös yhteisiä tapaamisia latvialaisten viranomaisten kanssa. Mainittavan arvoisia ovat myös pohjoismaisten kauppakamareiden yhteistilaisuudet, kuten

Nordic Baltic Business Forum 2022. Yhteistyössä Norden-toimiston kanssa suurlähetystö järjesti kesällä 2022 paneelikeskustelun LAMPA-politiikkafestivaaleilla.

Liettuassa pohjoismainen yhteistyö toimii erittäin hyvin ja muiden Pohjoismaiden suurlähetystöt sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Vilnan Norden-toimisto ovat Suomen tärkein viiteryhmä maassa. Yhteistyö on monipuolista sisältäen yhteistyötä tapahtumien järjestämisestä aina valmiusasioiden hoitoon. Vuoden tärkeimpiä yhteistapahtumia olivat Nordic-tapahtuma (Norjan suurlähetystön ja Norden-toimiston järjestämä tapahtuma Suomen suurlähetystön tiloissa), Scandinavian Days Kaunasissa, Eurooppa-päivä, Baltic Pride, yhteiset tapaamiset liettualaisten ministereiden ja muiden merkkihenkilöiden kanssa sekä pohjoismaisten kauppakamareiden ministeritapaamiset ja yleisötilaisuudet. Viime vuoden aikana Pohjoismaiden yhteistyö tapahtumien osalta on laajentunut ajoittain NB8-yhteistyöksi.

Suomen suurlähetystö Vilnassa yhteistyössä muiden Pohjoismaiden lähetystöjen kanssa sekä Vilnan Norden-toimiston kanssa toteuttivat vuosien 2021–2022 aikana koulutushankkeen, jossa Suomella on koordinaattorooli yhdessä Nordenin kanssa. Hanke päättyi vuoden 2022 aikana. NordED-hanke edisti koulutuksesta käytävää keskustelua Liettuassa ja toi esille Pohjoismaiden sekä Baltian maiden parhaita käytäntöjä ja oppeja. Keskusteluiden toivottiin tuovan lisäarvoa Liettuan koulutusreformin suunnitteluun ja sen vuoksi Liettuan opetus-, tiede ja urheiluministeri osallistui henkilökohtaisesti hankkeen kaikkiin osioihin. Hankkeeseen saatiin rahoitusta Pohjoismaiden ministerineuvostolta yhteensä 31 500 euroa. Hanke koostui vuonna 2021 kahdesta webinaari-sarjasta, joissa Suomella on ollut erittäin hyvä näkyvyys. Hankkeen kolmas ja viimeinen osuus pidettiin syyskuussa 2022 inklusiivisesta opetuksesta yhdessä Liettuan opetusviraston kanssa. Seminaari oli suunnattu Liettuan koulujen rehtoreille, mutta esitykset myös striimattiin ja tallennettiin. Kuulijoita ja osallistujia seminaareilla oli yhteensä yli 14 000. Lisätietoa hankkeesta: <https://norded.lt/>.

Kertomusvuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston Liettuan Norden-toimisto toteutti **Valko-Venäjällä** pohjoismaisen media-apurahaohjelman, jonka tavoitteena oli vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa maassa riippumattomien tiedotusvälineiden tuella sekä luomaan luotettavaa mediasisältöä. Vuoden 2022 loppupuolella käynnistettiin toinen pohjoismainen media-apurahaohjelma Valko-Venäjällä vuosille 2022-2023.

Luoteis-Venäjällä pohjoismaista yhteistyötä on Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan jälkeen tehty pienimuotoisesti mm. yhteisten tapaamisten, matkojen sekä kulttuuritapahtumien muodossa. Lisäksi pohjoismainen yhteistyö on korostunut Luoteis-Venäjällä yhteiskunnallisten tapahtumien seurannassa. Aiemmin pohjoismaista yhteistyötä tehtiin myös mm. rajat ylittävän yhteistyön hankkeiden puitteissa. Nämä hankkeet ovat nyt keskeytyneet.

Ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan pohjoismaiset edustustot järjestivät Pietarissa vuosittain vuorotellen pohjoismaiset viikot. Sodan myötä myös festivaalia rahoittaneen Pohjoismaiden ministerineuvoston Venäjä-hankkeet ovat päättyneet. Niin ikään festivaalin järjestämiseen osallistuneiden Suomen ja Tanskan kulttuuri-instituuttien työ Pietarissa on päättynyt. Norjan, Ruotsin ja Suomen pääkonsulaatit päättivät kuitenkin pitää kiinni perinteestä ajankohta ja rajoitukset huomioiden järjestämällä sarjan pienimuotoisia pohjoismaisia tilaisuuksia loka-joulukuun 2022 aikana.

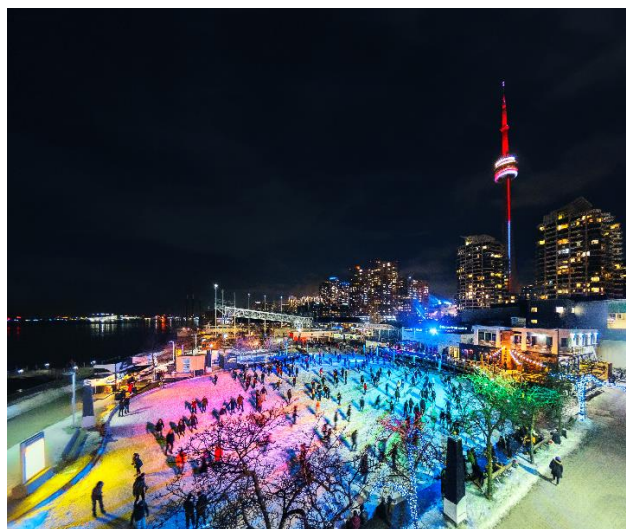
Arktinen yhteistyö

Johtuen Venäjän hyökkäyssodasta vuosi 2022 oli poikkeuksellisen haasteellinen arktisen yhteistyön osalta. Arktinen neuvosto on alueen keskeisin yhteistyöjärjestö kaikille arktisille valtioille, ml. erityisesti Pohjoismaat. Maaliskuussa seitsemän valtiota keskeytti oman osallistumisensa neuvoston kokouksiin, minkä seurauksena neuvoston päätöksentekokyky halvaantui. Venäjää ei kuitenkaan erotettu tai suspendoitu. Kesäkuussa käynnistettiin uudestaan ainoastaan sellaiset projektit, joissa Venäjä ei alun perinkään ollut mukana, mutta näitäkään ei kyetä saamaan päätökseen, koska neuvosto ei kykene kokoontumaan millään tasolla eikä tekemään päätöksiä. Yhteistyö yhtäältä seitsemän valtion kesken ja toisaalta Pohjoismaiden kesken on ollut poikkeuksellisen tiivistä ja koordinoitua. Suomi, Ruotsi ja Tanska ovat keskusteluissa huomioineet myös EU:n laatimat linjaukset. Päähuomio oli puheenjohtajuuden sujuvassa siirtämisessä Venäjältä Norjalle toukokuussa 2023.

Vallitsevassa tilanteessa EU ei ole vielä kyennyt käymään substantiivista keskustelua eikä hyväksymään neuvoston päätelmiä lokakuussa 2021 julkistetun arktisen tiedonannon pohjalta. Suomen oman, kesäkuussa 2021 julkistetun arktisen politiikan strategian osalta on keskusteltu niistä muutoksista, jotka tilanteesta seuraavat, mutta strategian päivittämisestä tai uuden strategian laatimisesta ei ole toistaiseksi tehty valtioneuvostotason päätöksiä.

Yhteistyö läntisten naapureiden kanssa

Kertomusvuosi oli toinen syksyllä 2020 hyväksytyjen uusien yhteistyön suuntaviivojen (v. 2021–2023) toimeenpanovuosi. Läntisillä naapureilla tarkoitetaan ennen kaikkea Yhdysvaltoja, Kanadaa, Yhdistyneitä kuningaskuntia ja Irlantia. Uusien suuntaviivojen mukaisessa yhteistyössä korostuvat merelliset kysymykset, kauppa ja taloudellinen kehitys, ympäristö ja ilmasto, tutkimus, innovaatiot ja koulutus, kulttuuri, terveys, tasa-arvo ja lasten ja nuorten osallistuminen.

Harbourfront Centre

Kuva: Courtesy of Harbourfront Centre

Laajempaakin näkyvyyttä sai tammi–joulukuun 2022 kestänyt ”Nordic Bridges” -kulttuuripanostus, joka toteutettiin Kanadassa. Kunnianhimoinen hanke toi yhteen pohjoismaisia taiteilijoita, ajattelijointa ja innovaattoreita sekä ohjelmistokumppaneita ja ammattilaisia eri puolilta Kanadaa. Nordic Bridges esitteli pohjoismaista nykytaidetta ja -kulttuuria eri aloilta, ml. tanssi, teatteri, sirkus ja musiikki, visuaalinen ja digitaalinen taide, muotoilu ja taidekäsityö, kirjallisuus, elokuva ja ruokakulttuuri. Ohjelmistoa kuratoi monitaiteinen kansainvälinen kulttuurilaitos Toronton Harbourfront Centre. Mukana oli yli 20 kanadalaista kumppania. Ohjelmiston peruspilareina toimivat taiteellinen innovatiivisuus, saavutettavuus ja osallisuus, alkuperäiskansojen näkökulmat sekä sopeutumiskyky ja kestävyys.

Profilointi- ja maakuvayhteistyö

Pohjoismainen profilointityö jatkui aktiivisena vuonna 2022. Profilointityön päätavoitteena on tukea pohjoismaisen vision ”Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä” toimeenpanoa kansainvälisesti, kiinnittyen tiiviisti YK:n kestävän kehityksen (SDG) -tavoitteisiin ja tätä kautta vahvistaen pohjoismaista brändiä. Vuosien aikana käytännön yhteistyö on muotoutunut säännöllisesti järjestettävien rahoitushakujen ympärille ja sen puitteissa pohjoismaiset edustustot toteuttavat kentällä yhteisiä hankkeita. Profilointityön ensimmäisessä vaiheessa lanseerattiin ”Traces of North” -kampanja, jossa haettiin pohjoismaisia ilmiöitä ympäri maailmaa. Tämän kampanjan viimeisessä vaiheessa vuonna 2022 tuotettiin julkaisumateriaalia Pohjoismaiden suurlähetystöjä varten ja viimeisteltiin hankkeen graafinen ilme. Pohjoismaisen profilointityön työkalupakki on koottu TheNordics-sivustolle (thenordics.com).

Profilointityön kärkihankkeena toimii edelleen vuonna 2020 lanseerattu Nordic Talks -keskustelusarja. Pohjoismaiset suurlähetystöt pitävät hanketta hyödyllisenä ja ketteränä tapana nostaa keskusteluun Pohjoismaille tärkeitä aiheita. Keskustelutilaisuudessa pohjoismaiset suurlähetystöt kutsuvat paikallisen tahon keskusteluun SDG-teeman aiheesta. Suuri osa keskusteluista nauhoitetaan podcast-muotoon, joten niitä voidaan hyödyntää digitaalisesti ympäri maailmaa. Vuonna 2022 hanketukea myönnettiin 22 projektille, joissa Suomen suurlähetystö oli kumppanina 11 hankkeessa. Vuonna 2022 nauhoitettiin 13 pod-jaksoa, tällä hetkellä jaksoja on koossa jo lähes 50. Kuuntelijoita jaksoilla on kymmeniä tuhansia. Erityisen onnistunutta Nordic Talks-viestintä oli COP27:n aikana Sharm El-Sheikhissä marraskuussa 2022. COP27:n aikana Pohjoismaat saivat laajaa näkyvyyttä järjestämällä kahdeksan keskustelutilaisuutta, joihin osallistui monipuolisesti eri tahoja ml. parlamentaarikkoja ja nuorisodelegaatteja. Nordic Talks -konseptia kehitetään tarpeen ja toiveiden mukaan jatkuvasti. Nordic Talks -konseptille on avattu myös oma LinkedIn-tili lisänäkyvyyden varmistamiseksi. Nordic Talks -konsepti palkittiin arvostetussa maabrändikonferenssissa City Nation Placessa vuonna 2021.

SEKTORIYHTEISTYÖ

Kulttuuriyhteistyö

Pohjoismaiden kulttuuriministerineuvoston (MR-K) työtä ohjasivat Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 ja siihen tukeutuva Norjan puheenjohtajuusohjelma vuodelle 2022. Ohjelman teemat olivat seuraavat: pohjoismainen kieliyhteistyö, alkuperäiskansojen kulttuuri, yhteispohjoismainen profiloituminen Kanadassa, kulttuuriyhteistyö Pohjolassa koronapandemian jälkeen sekä ilmaisuvapaus ja moninaisuus.

Design Matters exhibition "The secrets of..." by COMPANY (Aamu Song and Johan Olin)

Kuva: Brian Medina

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenneuudistus kohti vihreää siirtymää heijastui myös vuonna 2022 leikkauksina kulttuuriministerineuvoston talouskehukseen. Leikkaukset saatiin osittain kompensoitua lisärahoituksen avulla Pohjoismaiden neuvoston vaatimuksesta, mutta pitkittyneet neuvottelut asiasta aiheuttivat epävakautta pohjoismaisten kulttuuri toimijoiden keskuudessa. Leikkausten lisäksi keskeiseksi kysymykseksi nousi Reykjavikin Pohjolan talon kiinteistön hallinnointi ja rahoitus, mukaan lukien mittavat kunnostustarpeet. Ministerineuvoston sihteeristö pohtii ratkaisua asiaan yhdessä Islannin kanssa, joka toimii ministerineuvoston puheenjohtajanaan vuonna 2023.

Kulttuuripoliittisesta yhteistyöohjelmasta nimeltä Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuripoliittinen yhteistyöohjelma 2021–2024: Taide ja kulttuuri – kestävän kehityksen vauhdittajat Pohjolassa (<https://pub.norden.org/politknord2021-706/>) laadittiin puoliväliraportti, johon koottiin kulttuuriministerineuvoston keskeinen toiminta vuosina 2021–2022. Kulttuuri nähdään läpileikkaavana ja kantavana voimana pohjoismaisten yhteiskuntien kestäväälle kehitykselle kulttuuriministerien pyrkimyksessä kohti vihreää, kilpailukykyistä ja sosiaalisesti kestäväää Pohjolaa.

Kulttuuriministerineuvoston uusiin avauksiin sisältyi muun muassa Tanskan kulttuuriministeriön koordinoima hanke, jossa tarkastellaan ajatuspajan työskentelyn avulla teknologiajättien vaikutusta uutismedioiden toimintaedellytyksiin ja demokraattiseen keskusteluun Pohjolassa. Puheenjohtajamaa Norja järjesti teemasta 18.10.2022 Oslossa mediapoliittisen konferenssin nimeltä ”Teknologigigantene og den demokratiske samtalen i Norden” <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/nordisk-samarbeid-i-2022/nordisk-mediekonferanse-2022/id2926151/>.

Kulttuuriministerineuvosto jatkoi vuosille 2023–2024 lapsille ja nuorille suunnattua kieli- ja kulttuuriohjelmaa Volt, mutta lopetti Lyftet-hankkeen <https://www.norden.org/sv/paatvaersafnorden>, jonka avulla esiteltiin lasten- ja nuortenkirjallisuutta. Kulttuuriministerineuvosto päätti edistää yhdessä pohjoismaisten yhteistyöministerien kanssa taiteilijoiden sekä taide- ja kulttuuri toimijoiden liikkuvuutta ja yhteistyötä arktisilla alueilla Pohjoismaisen kulttuuripisteen koordinoiman tukiohjelman avulla vuosina 2022–2023.

Koulutus- ja tutkimusyhteistyö

Norjan puheenjohtajuusohjelman lähtökohtana toimi pohjoismaisten pääministereiden visio, jonka mukaan Pohjolan tulee olla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Vision kolme painopistealuetta – vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola – ohjasivat puheenjohtajuusvuoden työskentelyä.

Pohjoismainen koulutus- ja tutkimusyhteistyö pyrkii siihen, että Pohjola on tiedon ja hyvinvoinnin alalla johtava alue. Tavoitteena on järjestää koulutusta ja mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen jokaiselle sosiaalisesta taustasta riippumatta. Yhteistyöllä pyritään edistämään tutkimusta ja tutkimuspolitiikkaa Pohjoismaissa sekä Ahvenanmaalla, Färsaarilla ja Grönlannissa.

Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston kokous järjestettiin Trondheimissa, Norjassa 4.-5.5.2022. Kokouksen teemat olivat: Akateeminen ilmaisunvapaus ja luottamus tutkimukseen sekä koulutuksen rooli sosiaalisten erojen tasaamisessa kiinnittäen erityistä huomiota lapsiin ja nuoriin. Opetusministeri Li Andersson ja valtiosihteerit Dan Koivulaakso osallistuivat kokoukseen.

Koulutuksen ja tutkimuksen virkamieskomitea kokoontui neljä kertaa ja työssä keskeistä oli:

- Budjettileikkausten ja uudelleen kohdentamisten jatko
- Puheenjohtajuuskauden hankkeiden toimeenpano ja seuranta
- Tutkimusyhteistyö, ml. ad hoc -ryhmän perustaminen
- Varhaiskasvatuksen kehittämisen ad hoc -ryhmän perustaminen
- Kieliyhteistyön kehittäminen, mm. kielipoliittisen julistuksen uudistaminen

Ympäristö ja ilmasto

Yhteistyöministeriöiden päättämän budjettikehyksen mukaisesti ympäristö- ja ilmastosektorin rahoitus on kasvanut huomattavasti viime vuosina ja tämä on mahdollistanut toiminnan laajentamisen. Ympäristö- ja ilmastosektori on käynnistänyt kymmenkunta isompaa hankekokonaisuutta PMN:n vision toteuttamiseksi. Sen lisäksi sektori osallistuu useampaan, eri hallinnonaloja ylittävään yhteistyöhankkeeseen. Nämä kattavat laajasti eri teemoja kuten vihreä siirtymä, luontopohjaiset ratkaisut, kiertotalous sekä rakentaminen ja liikenne. Visiohankkeiden lisäksi yhteistyötä toteuttavat sektorin pysyvät työryhmät ja niiden yhteistyöverkostot. Tulokset hyödynnetään sekä kansallisessa kehittämistyössä että vaikuttamisessa EU- ja globaalitasolla. Vuoden lopussa virkamieskomitea aloitti keskustelut sektorin uudesta yhteistyöohjelmasta vuoden 2024 jälkeiselle jaksolle.

Kansainvälisten ympäristö- ja ilmastopöytäkirjojen vaatimia neuvottelukokouksia pystyttiin 2022 järjestämään pandemian aiheuttaman tauon jälkeen. Ilmastopöytäkirjan osapuolikokous (COP27) pidettiin marraskuussa Egyptissä ja joulukuussa onnistuttiin järjestämään biodiversiteettisopimuksen osapuolikokous (COP15) Kanadassa. Pohjoismailla oli molemmissa kokouksissa näkyvä rooli sekä neuvotteluissa että eri tapahtumissa. Ilmastokokouksen aikana pohjoismaisessa paviljongissa järjestettiin useita tilaisuuksia, joihin osallistuivat ministeriöiden ja eri organisaatioiden lisäksi Pohjoismaiden pääneuvottelijat. Montrealissa COP15:ssä PMN piti esillä etenkin nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Helmikuussa YK:n ympäristökokous (UNEA) päätti käynnistää neuvottelut uudesta maailmanlaajuisesta sopimuksesta muovisaastumisen lopettamiseksi. Pohjoismaat ovat pitkään edistäneet neuvotteluprosessin aloittamista ja tuottaneet sitä tukevia selvityksiä. Neuvottelut alkoivat marras-joulukuun vaihteessa. Pohjoismaat tavoittelevat niissä kunnianhimoista lopputulosta. Ympäristö- ja ilmastosektori päätti kesällä tukea Pohjoismaiden vaikuttamistyötä palkkaamalla sitä edistävän koordinaattorin ja suuntaamalla osan rahoituksestaan neuvotteluprosessin tukemiseen.

Ympäristö- ja ilmastoministerit tutustuivat toukokuun kokouksessaan erityisesti merenkulkualan päästövähennystoimiin. Ministerit keskustelivat mm. siitä, mitä vihreä siirtymä merenkulussa tosiasiasa voisi tarkoittaa. Kokouksen yhteydessä ministerit tutustuivat vihreään merenkulkuun Oslon kaupungin uudella sähkökäyttöisellä lautalla. Ympäristö- ja ilmastoministerit hyväksyivät myös päästöttömiä laivareittejä koskevan julkilausuman. Muita keskeisiä keskusteluasioita olivat valmistelut Tukholma +50 kokoukseen kesäkuun alussa ja syksyn ilmastokokous Egyptissä (Tukholman +50 -kokous järjestettiin juhlistamaan UNEP:in 50-vuotista toimintaa sekä vauhdittamaan YK:n Agenda 2030:n toimeenpanoa).

Ministerit jatkoivat edellisten vuosien keskustelua nuorten osallistamisesta ja vahvistivat kantansa siitä, että nuorille on annettava aidosti mahdollisuus vaikuttaa kansainvälisiin ympäristö- ja ilmastoprosesseihin. Tämä nostettiin esille varsinkin Tukholma +50 -kokouksessa, jossa nuoret saivat tilaisuuden esittää näkemyksiään Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoministereille.

Ympäristöministerit koolla Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä.

Kuva: UM / Konsta Partanen

Syksyn ympäristö- ja ilmastoministereiden kokous pidettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnon aikana. Helsingissä marraskuun alussa pidetyssä kokouksessa ministerit jatkoivat keskusteluaan vaikuttamisesta kansainvälisissä ympäristö- ja ilmastokysymyksissä. Yhtenä pääteemana oli luontopohjaiset ratkaisut, josta hyväksyttiin julistus. Syksyn kokouksessa ministerit keskustelivat myös muuttuneesta maailmanpoliittisesta tilanteesta ympäristö-, ilmasto- ja turvallisuusnäkökulmasta. Suomi oli laatinut asiasta taustamuistion, ja ministeri Maria Ohisalo alusti siitä käydyin keskustelun.

Rakentaminen

Vuonna 2020 Pohjoismaat perustivat yhteisen ohjausryhmän koordinoimaan rakentamismääräysten yhtenäistämistä. Ohjausryhmä seuraa ja koordinoi rakentamisen alan kasvavaa pohjoismaista hankeyhteistyötä, johon osallistuvat maiden rakentamisesta vastaavat ministeriöt ja muut viranomaiset. Ympäristöministeriö vastaa hankkeesta, joka tähtää rakennusten elinkaariarvioinnin harmonisointiin. Yhteistyössä edistetään myös julkisten hankintojen myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, vahvistetaan pohjoismaisen puurakentamisen yhteistyötä ja luodaan edellytyksiä vähähiilisten rakennustyömaiden perustamiseksi.

Ympäristöministeriön johdolla alkoi 2021 kolmevuotinen puheenjohtajuushanke, jonka tavoitteena on edistää rakentamisen kiertotaloutta, luoda uusia yhteistyöverkostoja sekä jakaa rakentamisen kiertotalouden käytäntöjä Pohjoismaiden kesken. Vuoden 2022 lopussa viimeisteltiin rakentamisen kiertotaloutta luotaava katsaus, joka luo pohjan hankkeen jatkotyölle. Katsauksessa on tunnistettu rakentamisen kiertotalouden haasteita ja esitetty suosituksia toimista, jotka voisivat tehostaa hyvien käytäntöjen viemistä sektorin eri toimijoille. Hankkeeseen osallistuvat ympäristöministeriön lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä SITRA.

Euroopan komission New European Bauhaus -aloitetta edistetään aktiivisesti pohjoismaisen yhteistyön kautta. Marraskuun lopussa ympäristöministeriö oli mukana järjestämässä aloitetta edistäneen Into the Woods! -tapahtuman Espoon Nuuksiossa. Tapahtumassa keskusteltiin kestävästä rakentamisesta sekä metsän suojelusta, metsänhoidosta ja metsien merkityksestä hiilinieluna. Pääministeri Sanna Marinin lisäksi tapahtumaan osallistuivat Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen, ympäristökomissaari Virginijus Sinkevičius, Viron pääministeri Kaja Kallas sekä Ruotsin varapääministeri Ebba Busch.

Aluesuunnittelu ja kaupunkien kehittäminen

Kestävän kasvun ministerineuvoston alla toimii kolme virkamieskomiteaa (energia-, elinkeino- ja aluepolitiikka). Aluepolitiikan virkamieskomiteassa käsitellään aluesuunnittelun ja aluekehittämisen asioita. Sekä YM että TEM ovat siinä edustettuina. Komitean alaisuudessa on kolme teematyöryhmää (kaupunki, maaseutu, innovatiiviset alueet). Suomella on tällä hetkellä kiertävä puheenjohtajuus kaupunkiryhmässä. Komitea seuraa yhteistyöohjelman toimeenpanoa ja päättää mm. teemaryhmien, raja-aluekomiteoiden ja Nordregion (pohjoismaisen aluekehityksen ja -suunnittelun tutkimuskeskus) rahoituksesta. Tällä hetkellä agendalla on mm raja-aluekomiteoiden työn kehittäminen.

Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 2021 järjestettiin ministerikokous, joka päätti pohjoismaisen monipaikkaisuusselvityksen tekemisestä. Tämä työ jatkui vielä 2022.

Pohjoismainen ympäristörahoitusyhtiö NEFCO

Nefcon (the Nordic Green Bank, virallisesti Nordic Environment Finance Corporation) pääpaikka sijaitsee Helsingissä. Vuoden 2022 toimintaa määrittä pitkälti Venäjän hyökkäyssota. Ennen sotaa 30 % Nefcon pääomasta oli investoitu Ukrainaan. Iso osa Nefcon hankkeista Ukrainassa on säilynyt vahingoittumattomina. Aktiivisia hankkeita on vain 23, ennen sotaa niitä oli 73. Kaikki Ukrainaan menevä uusi tuki on lahjamoitoista. Nefco on käynnistänyt Ukrainan vihreän jälleenrakennuksen ohjelman, johon Suomi lahjoitti viisi miljoonaa euroa. EU valitsi Nefcon hallinnoimaan 150 miljoonan edestä sijoituksia kriittiseen infrastruktuuriin ja maan sisäisten pakolaisten asumispalveluihin Ukrainassa.

Vuoden aikana hyväksyttiin 22 uutta lainalla rahoitettavaa hanketta, joiden arvo on noin 47 milj. euroa. Lisäksi hyväksyttiin 73 lahjavaroin rahoitettavaa hanketta noin 30 milj. euron edestä. Nefcon hankeportfoliossa oli vuoden 2022 lopussa 300 käynnissä olevaa hanketta, joihin oli suunnattu yhteensä 289 milj. euroa. Suurin osa hyväksytyistä hankkeista on ilmastohankkeita. Julkisen puolen hankkeissa korostui energiatehokkuus, yksityisellä sektorilla uusiutuva energia sekä kasvavassa määrin kiertotalousratkaisut, kuljetus ja teollisuustuotanto.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Norjan puheenjohtajuusvuoden aikana ei järjestetty elinkeinoministerien kokousta toukokuulle suunnitellun kokouksen peruunnuttua.

Virkamieskokousten läpileikkaavaksi teemaksi nousi vaikuttavuus. Yhteistä visiota tukevien kahdeksan aloitteen toimenpiteitä päätettiin seurata kokouksissa tarkemmin esittelemällä joka kokouksessa muutama hanke ja sen eteneminen yksityiskohtaisemmin yleisseurannan lisäksi. Tämä antaa komitealle paremman käsityksen konkreettisista toimista ja parempia eväitä ohjata ja kehittää jatkotoimenpiteitä. Vuoden mittaan todettiin myös, että aloitteiden tai toimenpidekokonaisuuksien määrää tulee jatkossa rajata, jotta toimilla saataisiin enemmän vaikuttavuutta. Nyt rajalliset resurssit sirpaloituvat liiaksi, jolloin vaikuttavuus kärsii. Myös pohjoismaisesta lisäarvosta keskusteltiin, ja sen tärkeys kriteerinä nostettiin jälleen kerran esiin.

Yhtenä merkittävänä ja konkreettisena yhteistyön muotona on jälleen toteutumassa Pohjoismaiden yhteisesiintyminen tulevassa EXPO-maailmannäyttelyssä Osakassa 2025. Ehdotus asiasta tehtiin jo Suomen puheenjohtajuuskaudella, mutta poikkeukselliset olosuhteet ovat vaikeuttaneet ja viivyttäneet merkittävästi jäsenmaiden ratkaisuja osallistumisesta sekä yritysten signaaleja heidän

osallistumishalukkuudestaan. Yhteispaviljongin valmisteluun on saatu ministerineuvostolta rahoitusta ja työ etenee.

Nopefin eli Pohjoismaiden projektiventirahaston toiminta arvioitiin, ja sen jatkuvuuden varmistamisesta oli virkamieskomiteassa vahva yhteisymmärrys. Nopefin ja Nordic Innovationin tiiviimpi yhteistyö vaikuttavuuden parantamiseksi nousi arvioinnissa tärkeäksi havainnoksi. Tätä yhteistyötä ja tiiviimpää kanssakäymistä on vakiinnutettu toimintatavaksi.

Vuotta ovat leimanneet koronan vaikutukset eri elinkeinosektoreihin sekä Ukrainan sota, ja näistä on keskusteltu kokouksissa monessa yhteydessä.

Matkailu

Vuonna 2022 Suomi käynnisti kaksi pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelmaa ja elinkeinoministerien Suomen puheenjohtajuuskaudella hyväksymää projektikonaisuutta toimeenpanevaa hanketta. Työ- ja elinkeinoministeriön toteuttamassa yhteispohjoismaisessa hankkeessa selvitetään kotimaanmatkailun hyviä käytäntöjä ja analysoidaan mahdollisuuksia hyödyntää koronapandemian aikana muodostuneita kotimaanmatkailun toimintatapoja matkailun kehittämiseen laajemminkin. Visit Finland toteutti yhteispohjoismaisen matkailuseminaarin matkailuyhteistyön toimenpiteiden ja tulosten konkretisoimiseksi ja matkailuyhteistyön esille nostamiseksi. Visit Finland osallistui myös Tanskan koordinoimaan tuotekehitys- ja markkinointihankkeeseen, jossa edistettiin Yhdysvaltojen kiinnostusta Pohjoismaita kohtaan. Lisäksi Suomi (mm. TEM, Visit Finland, OKM, Tilastokeskus) osallistui projektikonaisuuteen kuuluvien muiden hankkeiden toteutukseen osallistumalla vähintään hankkeissa tehtävään aineistonkeruuseen. Vuonna 2022 valmistui Visit Finlandin johdolla yhteispohjoismainen hanke, jossa selvitettiin tarvetta pohjoismaiselle matkailulukujen dashboardille.

Pohjoismaiden ministerineuvoston alla toimiva pohjoismainen matkailutyöryhmä työskenteli Norjan puheenjohtamana. Yhteistyötä ohjasi elinkeinoministerien kesällä 2019 hyväksymä pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelma 2019–2023. Matkailu ei noussut esille ministeritason keskusteluissa vuoden aikana. Aktiivinen pohjoismainen yhteistyö tuki Suomen matkailustrategian toimeenpanoa erityisesti kestävän matkailun ja matkailun digitalisaatiota koskevien hankkeiden osalta. Matkailuyhteistyön suunnitelman päivitys / uudelleenlaadinta sovittiin aloitettavaksi vuoden 2023 aikana.

Energiapolitiikka

Norjan puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaisen ministerineuvoston energiasektorin teemoja olivat pohjoismaisen sähkömarkkinan edelleen kehittäminen, vihreä siirtymä ja ajankohtainen sähkön toimitusvarmuus ja hinta.

Energia-asioita käsitellään energiaministerineuvostossa. Norjan kaudella tämä kokous oli tarkoitus pitää marraskuussa 2022 Oslossa. Agendalla olivat sähkön toimitusvarmuus ja hinta, vihreä siirtymä sekä vety ja merituulivoima. Ministerikokous peruttiin viime hetkellä.

Energiapolitiikan virkamieskomitean työssä keskityttiin energiasektorin visiotyön valmisteluun vuosille 2023 – 2024 ja käytiin keskustelua pohjoismaisen energiasektorin yhteistyön rakenteista ja uudistustarpeista mm. uudesta vety-yhteistyöstä. Virkamieskomitea myönsi rahoitusta energiasektorin

pohjoismaisille hankkeille, mm. merituulivoima- ja biodiversiteetti- sekä vetyrekka-hankkeille. Ajankohtaista, myös rahoitusta saanutta ”toimitusvarmuus, energianhinnat ja reilu siirtymä” -hanketta käsiteltiin useissa komitean kokouksissa. Lisäksi esillä oli laaja poikkisektoraalinen liikennehanke.

Energiapolitiikan virkamieskomitean alaisista työryhmistä ja ryhmistä aktiivisesti toimivat vuonna 2022 sähkömarkkinaryhmä (EMG) ja energiatehokkuusviranomaistyöryhmä Nordsyn. Lisäksi kokouksia piti Pohjoismaiden ja Baltian maiden hiilidioksidin talteenottoon, käyttöön ja varastointiin keskittyvä verkostoryhmä (NGCCUS).

Sähkömarkkinaryhmän työ jatkui aktiivisena vuonna 2022. Keskeisenä teemana yleisen tiedonvaihdon ja ajankohtaisten asioiden koordinoinnin lisäksi oli Pohjolan sähkömarkkinafoorumi 18.-19.5.2022, joka pidettiin Helsingissä. Työryhmä teetti useita selvityksiä ajankohtaisista aiheista ja osallistui pohjoismaisen ministerikokouksen valmisteluihin.

Uusiutuvan energian työryhmä (AGFE) ei kokoontunut kaudella 2022. Se on aiempina vuosina keskittynyt EU:n uusiutuvan energian direktiivin (RED II) toimeenpanon valmisteluun pohjoismaisen yhteistyön näkökulmasta sekä teettänyt erilaisia hankkeita.

Aluepolitiikka

Aluepolitiikan ministerikokous järjestettiin hybridikokouksena toukokuussa. Elinkeinoministeri Mika Lintilä osallistui kokoukseen etäyhteydellä. Kokouksen aiheina olivat monipaikkaisuus ja etätöiden vaikutukset aluekehitykseen, palveluiden saatavuus maaseudulla ja nuorten rooli kehityksessä sekä merialueiden mahdollisuuksiin perustuva kestävä kasvu Pohjois-Atlantin rannikkoalueilla.

Aluekehitysministerit käynnistivät jo vuonna 2021 selvityksen monipaikkaisuudesta Pohjoismaissa ja kuulivat nyt ensimmäisistä tuloksista. Hankkeesta julkaistu raportti (<https://nordregio.org/publications/remote-work-effects-on-nordic-people-places-and-planning-2021-2024/>) ja politiikkasuositukset (<https://pub.nordregio.org/pb-2022-5-strengthening-nordic-cooperation-on-remote-work-and-multilocality/index.html>) luovat tilannekuvaa etätöistä Pohjoismaissa sekä etätöiden potentiaalisista vaikutuksista kaupunki- ja aluekehitykseen. Hanketta rahoitettiin Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Suomen puheenjohtajuuden toimesta.

Aluepolitiikan ja -suunnittelun virkamieskomitea kokoontui vuonna 2022 viisi kertaa. Kesästä alkaen kokoukset on järjestetty läsnäkokouksina. Vuoden 2022 aikana on keskusteltu mm. tarpeesta uudistaa raja-aluekomiteoiden toimintaa ja rahoitusta. Suomen alueet ovat mukana kuudessa raja-aluekomiteassa, joita ovat Pohjoismainen saaristoyhteistyö, Merenkurkun neuvosto, Pohjois-Kalotin neuvosto, Perämerenkaari, Mittnordenkommitteen ja Tornionlaakson neuvosto.

Marraskuussa järjestettiin vuosittainen Nordregio Forum Norjan Hamarissa. Teemana olivat erityisesti työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet sekä vihreä siirtymä.

Aluepolitiikan työtä toimeenpannaan ensi sijassa teemaryhmissä, joita on kolme. Ne keskittyvä kaupunkikehittämiseen, maaseutukehittämiseen sekä innovatiivisiin ja resilientteihin alueisiin. Jokaisessa teemaryhmässä on suomalaisia jäseniä sekä valtioneuvostosta että alueilta. Teemaryhmät vastasivat yhteisesti aiemmin mainitusta monipaikkaisuushankkeesta. Teemaryhmissä on vuoden aikana toteutettu lisäksi mm. seuraavia konkreettisia hankkeita ja selvityksiä:

Kaupunkikehittäminen:

- Vertaileva katsaus (<https://pub.nordregio.org/pb-2022-7-nordic-national-support-initiatives-in-urban-planning/index.html>) eri Pohjoismaiden kansallisiin tukialoitteisiin paikallistason kaupunkikehittämiselle
- Sosiaalisesti sekoittuneiden ja osallistavien kaupunkialueiden suunnittelu
- Pohjoismaiset ilmastoneutraalit kaupungit; kuntien näkökulmia ja käytäntöjä
- Pienten kaupunkien vetovoima; monitoimintoisten, innovatiivisten ja viihtyisien yhdyskuntien suunnittelu

Maaseutukehittäminen:

- Service provision and access to services in Nordic rural areas - secure, trusted and for all ages: <https://nordregio.org/research/service-provision-and-access-to-services-in-nordic-rural-areas-secure-trusted-and-for-all-ages/>
- A just green transition in rural areas: local benefits from value creation: <https://nordregio.org/research/a-just-green-transition-in-rural-areas-local-benefits-from-value-creation/>

Vihreät, resilientit ja innovatiiviset alueet:

- Systems perspective on regional green innovation: <https://nordregio.org/research/systems-perspectives-on-green-innovation-gringo/>
- Regional implications of remote work
- Re-start competence mobility: <https://nordregio.org/research/re-start-competence-mobility-in-the-nordic-region/>
- Nordic regional leadership

Yllämainittujen tutkimusten lisäksi ryhmä on järjestänyt laajempia keskusteluareenoita, kooten eri alojen asiantuntijoita keskustelemaan teeman kannalta olennaisista kysymyksistä. Vuonna 2022 toteutettiin kaksi tapahtumaa: 1) Miten ilmastokriisi ja Covidin jälkeinen tilanne vaikuttavat tapaamme matkustaa? sekä 2) Alueellinen johtajuus – kenen tulisi johtaa vihreää siirtymää?

Talous- ja finanssisektori

Pohjoismaiden valtiovarainministerit pitivät ministerineuvostokokouksen kesäkuussa Eidsvollissa Norjassa. Valtiovarainministeri Annika Saarikko edusti Suomea kokouksessa, joka tarjosi pohjoismaisille valtiovarainministereille hyvän tilaisuuden vaihtaa keskenään kokemuksia toimista, joita kukin maa oli joko jo toteuttanut tai suunnitteleminen Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan vaikutukset maailmantalouteen ovat merkittävät muun muassa korkeampien energia-, elintarvike- ja raaka-ainehintojen seurauksena. Kaikkien Pohjoismaiden on tarpeen tasapainotella yhtäältä kireiden työmarkkinoiden ja korkean inflaation, toisaalta kasvavien puolustusmenojen ja hinnankorotuksista seuraavien korvausvaatimusten välillä. Ministerit keskustelivat myös valtion roolista taloudellisten korvausten myöntäjänä poikkeusolosuhteissa, kuten Covid 19 -pandemian tai Venäjän hyökkäyssodasta seuranneen energiakriisin aikana. Kokouksessa käsiteltiin myös ilmastokysymyksiä. Keskeinen aihe oli, miten pohjoismaiset valtiovarainministeriöt voisivat myötävaikuttaa

ilmastoystävälliseen ja taloudellisesti kestävään kehitykseen ja integroida talouspolitiikkaan ilmastonmuutosta lieventäviä toimia.

Virkamiestasolla talous- ja finanssisektorista vastaava työryhmä kokoontui Norjan puheenjohtajuuskaudella kolme kertaa, maaliskuussa videokokouksessa, sekä kahdessa fyysisessä kokouksessa, jotka järjestettiin syyskuussa Oslossa ja joulukuussa Kööpenhaminassa. Virkamieskokousten keskiössä oli vuonna 2021 alkanut poikkisektoriaalinen ja monivuotinen Visio 2030 -hanke "Inkluderende økonomisk vækst i arbejdet med den grønne omstilling". Hankkeen käytännön toteutuksesta vastaa Nordregio, jonka edustajat raportoivat työryhmälle hankkeen etenemisestä säännöllisesti. Nordregio vastaa myös vuonna 2022 käynnistetystä uudesta ilmastonmuutokseen liittyvien taloudellisten mallinnustyökalujen hankkeesta. Päätaavoitteena on parhaiden käytänteiden jakaminen ja yhteisöpohjaisen virkamies- ja asiantuntijaverkoston luominen.

Nordic Economic Policy Review (NEPR) julkaisi kesäkuussa 2022 vuosijulkaisunsa, jonka teemana tällä kertaa olivat Covid-19-pandemian vaikutukset Pohjoismaissa: <https://pub.norden.org/nord2022-001/>

Maa- ja metsätalous sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Sektorin ministerikokous järjestettiin perinteiseen tapaan kesäkuussa. Kokouksessa ministerit kävivät poliittisen keskustelun siitä, miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja sen vaikutukset energian- ja ruoan tarjontaan vaikuttavat sektorin elinkeinoihin. Ministerien toivottiin ottavan kantaa siihen, miten pohjoismaat voivat vahvistaa Pohjolan elinkeinojen resilienssiä ja miten pohjoismaista yhteistyötä kriisinhallinnassa ja varautumisessa voidaan kehittää. Keskustelua pohjustivat Norjan aikaisemman oikeusministerin Knut Storbergetin ja NKJ:n (Pohjoismainen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitea) pääsihteerin Per Hanssonin puheenvuorot. Ministerikokousta edeltävänä päivänä järjestettiin metsätaloutta, kestäviä ruokajärjestelmiä ja hiiliviljelyä käsittelevät seminaarit.

Toimeenpaneva komitea kokoontui vuoden aikana kuudesti. Kokouksista puolet toteutettiin etäkokouksina. Komiteassa käsiteltiin mm. budjettikysymyksiä, ministerikokouksen valmistelua ja visioprojektien etenemistä. Komitea päätti projektin käynnistämisestä selvittämään pohjoismaisen biotalouden resilienssiä kriisitilanteissa.

Maa- ja metsätalouden virkamieskomiteat kokoontuivat huhtikuussa kokoukseen Bergenin ja Norheimsundin alueella. Syyskaudella kokous oli Kööpenhaminassa. Kokousten aiheina olivat normaalien hallinnollisten asioiden (budjetti, SNS¹, NKJ, Nordgen) lisäksi Visioon 2030 liittyvät hankkeet luontopohjaisista ratkaisuista ja biotaloudesta. Keskustelu maaperän terveydestä ja hiilivarastoinnista maaperään ja mereen jatkui ja työtä tullaan edelleen jatkamaan perustettavan pohjoismaiden verkoston pohjalta.

Erityisinä puheenjohtajakauden teemoina Norja nosti esille Pohjoismaiden neuvoston suosituksen hevostaloudesta Pohjolassa ja maankäyttöön liittyvät konfliktit erityisesti maatalousmaan siirtymisestä rakentamisen käyttöön. Aiheista laaditaan selvitykset, joiden pohjalta asiat etenevät seuraavan ministerikokouksen käsiteltäviksi. Syyskauden kokouksessa keskusteltiin pohjoismaisen kasvien esijalostuksen PPP-yhteistyöstä. Työstä valmistui arviointi vuosilta 2019-2021, jossa suositellaan sen

¹ Nordic Forest Research

jatkamista. Virkamiestyöryhmässä maat päätyivätkin suosittelemaan yhteistyön jatkamista kaudella 2024-2026. Lopullinen päätös asiasta tehdään kuitenkin kesän 2023 ministerikokouksessa.

Metsäasioissa puhuttivat vuoden varrella hiilensidonnan ja metsien hiilitaseen lisäksi biotalouden vihreä siirtymä, monimuotoisuus, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä metsien tila ja resilienssi. EU-tason asioista Suomea ja Ruotsia koskettavat erityisesti mahdolliset metsien lisäsuojeluvaatimukset, vanhojen ja luonnontilaisten metsien määritelmä sekä uudet biodiversiteettitavoitteet.

Kalatalouden virkamieskomitea kokoontui virtuaal kokoukseen huhtikuussa ja Trondheimiin marraskuussa. Kokouksissa päätettiin rahoituksesta vesiviljelyn ja kalastuksen yhteistyöhankkeisiin ja keskusteltiin kalatalouden ja meriasioiden koordinoinnista. Trondheimin kokouksen yhteydessä osallistujat vierailivat Sintefin tutkimuslaitoksessa, jossa tutustuttiin laitoksen laajaan tutkimusalaan ml. ilmastonmuutoksen hillintään.

Elintarvikkeet-virkamieskomitea kokoontui neljään kokoukseen vuoden aikana. Komitea hyväksyi työryhmien työsuunnitelmat ja käsitteli mm. vastuullaan olevaa visioprojektia Kestävät ja terveelliset ruokajärjestelmät, jonka työsuunnitelma myös hyväksyttiin vuoden alussa. ÄK-LIVS toteutti lisäksi vuoden aikana toimintaansa koskevan ulkopuolisen arvioinnin, jolla pyritään näkemykseen siitä, miten virkamieskomitean ja sen alaisten työryhmien vastuut tulisi erotella toisistaan. Juhannuksena 2023 julkaistavia Pohjoismaisia ravitsemussuosituksia koskevan työn etenemistä käsiteltiin säännöllisesti komitean kokouksissa.

ÄK-LIVS:n alaisuudessa toimivien työryhmien (NMF, NMDD, HSSD, NMKL)² työt ja projektit jatkuivat. Kattavin projekti koskee vuoden 2023 aikana valmistuvia uusia Pohjoismaisia ravitsemussuosituksia. Työ kuuluu HSSD-ryhmän tehtäväalueeseen, joka on laajentunut kattamaan myös elintarvikkeketjun kestävyysaiheita ja ravitsemussuosituksen toimeenpanoa. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vesi- ja terveysverkosto kokoontui vuonna 2022 jo yhdeksännen kerran. NMDD:n avustuksella järjestettiin myös vuosittainen valvontakonferenssi ja juristikonferenssi. Syksyllä 2022 pidettiin seminaari elintarvikelisiä aineista ja -aromeista sekä toinen seminaari e-kaupasta, kumpikin Helsingissä. NMDD:n johdolla toteutettiin useita projekteja mm. biovarautumisesta, veden laadusta pienissä vesilaitoksissa, porojen näivetystaudista sekä eläinten terveyteen liittyvistä indikaattoreista, joita voidaan käyttää tarkastuksissa. Pohjoismaainen analyysi- ja metodiikkakomitea NMKL uudistui ja laajeni Baltian maihin.

Ny Nordisk Mat -hankkeen (Uusi pohjoismaainen ruoka) ohjausryhmä kokoontui kolmesti vuonna 2022, keväällä Kööpenhaminassa ja kesä- ja marraskuussa Oslossa. Lisäksi Suomessa toteutettiin huhtikuussa hybridimuotoinen Erätauko-dialogitilaisuus osana keittiömanifestin tuoreutustyötä. Keittiömanifestin tuoreutustyön yhteydessä järjestettiin vuonna 2022 työpajat eri alueilla mukaan lukien kesäkuun ministerineuvoston yhteydessä Tromssassa toteutettu työpaja. Suomalaisen Erätauko-säätiön kanssa yhteistyössä toteutetut dialogitilaisuudet oli koettu hyviksi ja rakentaviksi. Keittiömanifestin tuoreutustyö on tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2023.

² Nordic Working Group for Food Safety & Consumer Information (NMF)
The Nordic Working Group for Microbiology & Animal Health and Welfare (NMDD)
Nordic Working Group for Healthy, Safe and Sustainable Diet (HSSD)
Nordic Committee on Food Analysis (NMKL)

Ny Nordisk Mat -ohjelmassa toteutettiin syksyllä hankehakukierros, jonka yhtenä painopisteenä oli lasten ja nuorten ruokakasvatus. Hausta valittiin rahoitettavaksi neljä yhteispohjoismaista hanketta, joiden joukossa Luonnonvarakeskuksen koordinoima Food as Pedagogical Tool –hanke. Suomi nosti NNM -ohjausryhmässä esiin monipuolisesti teemoja muun muassa ilmastoruokaohjelmasta, maatalouden ilmastotavoitteesta ja kouluruokaohjelmasta. MMM osallistui aktiivisesti COP27-ilmastokokouksen Pohjoismaiden paviljongin yhteydessä järjestettyjen pohjoismaisiin ravitsemussuosituksiin sekä maankäyttösektorin ilmastotoimiin liittyvien oheistahtumien toteuttamiseen.

Nordgenin uuden rakennuksen vihkiäiset

Kuva: Carolina Nordling

Nordgenin hallitus lähetti helmikuussa kirjeen pääsihteerille ja yhteistyöministerille, jossa ehdotettiin ns. 8-vuotissäännöstä luopumista laitoksen koko henkilökunnan osalta. Ehdotuksella haluttiin varmistaa Nordgenin toiminta pitkällä tähtäimellä ja antaa laitokselle mahdollisuus hoitaa tärkeää tehtäväänsä visiotyön toteuttamiseksi, kasvattaa ja kehittää henkilöstön erikoisosaamista ja samalla ylläpitää talouden tasapainoa ja välttää tehtävien uudelleen ruuhkautuminen. Yhteistyöministerit päättivät luopua säännön soveltamisesta laitoksen henkilöstön osalta lukuun ottamatta hallintoa, viestintää, tietotekniikkaa ja johtajaa. Nordgenin käyttöön tullut uusi rakennus vihittiin käyttöön virallisesti huhtikuussa. Tilaisuudessa Suomea edusti yhteistyöministeri Thomas Blomqvist.

Vuoden aikana NKJ:n työ on keskittynyt erityisesti biotalouteen ja ympäristöhaasteisiin sekä synergioiden luomiseen lisäämällä yhteistyötä kansallisten ja pohjoismaisten aloitteiden ja tutkimusohjelmien kanssa. Vuoden aikana NKJ:lle on työstetty ja hyväksytty uusi strategia vuosille 2023-2025. NKJ:lla on ollut useita toimeksiantoja yhteisesti SNS:n (Yhteispohjoismainen metsäntutkimus) kanssa, joihin on liittynyt strategisia panostuksia kuten digitalisoinnin testialustojen verkosto, maaperän hiili, tasa-arvo, sekä poronhoito ja sektorit ylittävä Biotalousohjelma. NKJ jakaa sihteeristön SNS:n kanssa, ja sihteeristö on ottanut vastuun myös Ny Nordisk Mat -ohjelman sihteeristötoiminnoista.

Sosiaali- ja terveyspolitiikka

Norjan puheenjohtajuuden teemat sosiaali- ja terveyssektorilla olivat terveysuhkiin varautuminen, huoltovarmuus, terveysalan tietoaineistojen hyödyntäminen, tiedon kehittäminen pandemian jälkeisessä maailmassa, etänä toteutettava terveyshuolto, lasten lääkkeet, iäkkäiden HLBTI-ihmisten elämänlaatu sekä nuoria ja ulkopuolisuutta käsittelevä tutkimus.

Norjan edellisenä puheenjohtajavuonna 2017 käynnistetty prioriteettihanke ”Pohjoismainen terveysalan tutkimustyö” sai jatkoa vuosille 2021–2024. ”The Nordic Commons” -hankkeen tavoitteena on mahdollistaa pohjoismaisten terveysalan tietoaineistojen tehokas hyödyntäminen. Norja ja Suomi johtavat yhdessä hanketta, jota hallinnoi Nordforsk.

Pohjoismaisten sosiaali- ja terveysministerien kokous oli 24.-25.3. Stavangerissa. Suomesta kokoukseen osallistui perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén.

Ukrainan sodan humanitaariset vaikutukset ja Pohjoismaiden apu Ukrainasta lähteville olivat erityisesti esillä ministerineuvoston kokouksessa. Pohjoismaat tekevät yhteistyötä Ukrainan humanitaarisessa kriisissä monin tavoin, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan luomisessa sekä konfliktialueelta evakuoitavien potilaiden kuljetuksessa ja vastaanottamisessa.

Ministerit antoivat kokouksen yhteydessä julkilausuman valmiusyhteistyöstä. Yhteistyössä hyödynnetään koronakriisistä saatuja oppeja ja vahvistetaan monialaista hätävalmiusyhteistyötä. Pohjoismaat varautuvat yhdessä ydin-, biologisiin ja kemiallisiin uhkiin. Pohjoismaat jatkavat yhteistyötä pelastushenkilöstön ja ajoneuvojen rajanylityksen helpottamiseksi. Myös potilaiden siirtoa koskevaa yhteistyötä jatketaan.

Ministerikokouksen agendalla oli myös nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen. Siihen liittyen Norja järjesti digitaalisen seminaarin, jonka aiheena olivat syrjäytyneet nuoret työelämässä, koulutuksessa ja yhteiskunnassa.

Sosiaali- ja terveysministerien kokous maaliskuussa Stavangerissa.

Kuva: Maria Waltari / STM

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen oli Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kuultavana eduskunnassa 16.3. Tilaisuuden aiheena olivat mm. pohjoismainen hyvinvointimalli ja sen tulevaisuus, rajaesteet sekä antibioottiresistenssin torjunta.

Ministeri Sarkkinen osallistui myös Pohjoismaiden neuvoston kokoukseen 21.-22.3. Malmössä. Kokouksessa keskusteltiin pohjoismaisesta hyvinvointimallista ja -taloudesta tilanteessa, jossa työmarkkinoiden murros, väestön ikääntyminen, kaupungistuminen sekä globaalit megatrendit kuten ilmastonmuutos, pandemiat ja sodat luovat haasteita tulevaisuudelle.

Norjan terveysministerillä oli lisäksi poliittinen dialogi e-reseptistä Pohjoismaiden neuvoston kanssa.

Pohjoismainen sosiaali- ja terveystalouden virkamieskomitea piti kolme kokousta. Komitean kokouksissa edistettiin mm. Visio 2030 toimintasuunnitelman sekä sektorin yhteistyöohjelman 2022–2024 hankkeita. Pohjoismaisten sosiaali- ja terveysministeriöiden kansainvälisten asioiden päälliköt kokoontuivat Brysselissä Norjan johdolla keskustelemaan ajankohtaisista hallinnonalan ja kansainvälisistä kysymyksistä.

Terveyden- ja sosiaalihuollon pohjoismainen valmiusryhmä, Svalbard-ryhmä, jatkoi Norjan puheenjohtajuuskaudella erityisesti työtä, joka koskee terveyden- ja sosiaalihuollon pohjoismaisen tilannekuvan parantamista laajojen häiriötilanteiden ennakoimista ja hoitamista varten.

Tilastokomiteoiden Nomesko ja Nososko yleiskokouksessa kartoitettiin työjärjestyksen uudistamisen yhteydessä tilastokomiteoiden toimintaa, resurssien käyttöä ja työn organisoimista eri toimijoiden kannalta. Sovittiin tilastokomiteoiden puoliväliarvioinnista.

Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen (NVC) Helsingin toimipiste järjesti pohjoismaisen Kansanterveysareenan kokouksen, jossa keskusteltiin mm. kansanterveyspolitiikan ohjauksesta ja priorisoinnista sekä Norjan kansallisesta strategiasta ja toimista elämänlaadun parantamiseksi. Norjan aloitteesta käynnistettiin pohjoismainen verkosto, jolla edistetään fyysistä aktiivisuutta.

Vuoden 2022 pohjoismaisessa vammaisyhteistyössä painottui uuden yhteistyöohjelman valmistelu vuosille 2023–2027 sekä ajankohtaiset teemat covid-pandemian ja kriisien vaikutuksista vammaisiin henkilöihin. Pohjoismaisella vammaisyhteistyöneuvostolla oli vuoden aikana kaksi kokousta, maaliskuussa Oslossa ja marraskuussa Tukholmassa. Kokousten lisäksi vammaisyhteistyöneuvoston jäsenet osallistuivat mm. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyökokoukseen Tallinnassa sekä kulttuuri- ja vammaispoliittiseen seminaariin Tukholmassa. Suomesta osallistuttiin myös YK:n vammaisyleissopimuksen sopijaosapuolten kokouksen pohjoismaiseen sivutapahtumaan sekä muihin online-kokouksiin järjestettyihin yhteistyötilaisuuksiin ja webinaareihin. Myös tulevien yhteistyö- ja tutkimusverkostojen ideoinnissa ja suunnittelussa oltiin mukana.

Pohjoismaiden lääkevirkamiesten (WGEMA) vuosikokouksessa käsiteltiin maiden apteekkijärjestelmien kehittämishankkeita, Euroopan komission julkaisemaa raporttia koskien lääkkeiden saatavuushäiriöiden juurisyitä sekä tulevaa sääntelyä koskien lääkehoitojen arviointia (HTA regulation). Norja järjesti lastenlääkkeitä koskevasta aloitteestaan työpajan, jossa asiantuntijat keskustelivat mm. lastenlääkkeiden myyntiluvista, saatavuudesta, hinnoista ja korvattavuudesta Pohjolassa.

Norja järjesti myös pohjoismaisten alkoholi- ja huumevirkamiesten epäviralliset kokoukset ja niiden yhteydessä seminaarin ehkäisevästä päihdetyöstä Oslossa. Pohjoismaisten tupakkavirkamiesten epävirallinen kokous järjestettiin Tukholmassa.

Pohjoismainen sosiaalivakuutusryhmä kokoontui lokakuussa Oslossa. Kokouksessa keskusteltiin mm. Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen hallinnollisen sopimuksen liitteiden päivityksestä, Ukrainasta Pohjoismaihin paenneiden oikeudesta sosiaaliturvaan sekä etätyöstä toisissa Pohjoismaissa. Osanottajat esittelivät myös ajankohtaisia kansallisia lainsäädäntömuutoksia. Kokouksen lisäksi ryhmän jäsenet ovat pitäneet säännöllistä yhteyttä toisiinsa ajankohtaisissa Pohjoismaita koskevissa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Tasa-arvoyhteistyö

Norjan puheenjohtajuuskauden teemoja tasa-arvo- ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (LGBTI) kysymyksissä olivat sukupuolten tasa-arvon, naisten ja tyttöjen sekä LGBTI-henkilöiden oikeuksien edistäminen kansainvälisillä areenoilla yhteisen pohjoismaisen tiekartan antigenderismiä vastaan valmistelun avulla. Tämän lisäksi tasa-arvoministerit päättivät pohjoismaisesta Feminist action for climate justice -sitoumuksesta, jolla pohjoismaiden ministerineuvosto osallistui UN Womenin Generation Equality

-kampanjaan. Norjan johdolla keskusteltiin ilmasto-, ympäristö- ja tasa-arvoasioiden suhteesta, naisiin kohdistuvasta väkivallasta sekä tasa-arvoisesta työelämästä.

Pohjoismaiden tasa-arvo- ja LGBTI-ministerineuvoston ja UN Womenin pääjohtajan tapaaminen naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (CSW) yhteydessä keskittyi sukupuolten tasa-arvoon ja ilmasto-oikeudenmukaisuuteen. Myös Pohjoismaiden ministerineuvoston oheistapahtuma YK:n naisten aseman –toimikunnassa keskittyi sukupuolinäkökulmaan ilmastotoimissa.

Pohjoismaiden tasa-arvo- ja LGBTI-ministerit New Yorkissa.

Kuva: Norden.org

Pohjoismainen tasa-arvo- ja LGBTI-ministerikokous pidettiin 27.9. Osllossa. Ministerit hyväksyivät pohjoismaisen tiekartan sukupuolten tasa-arvon, naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä LGBTI-henkilöiden yhtäläisten oikeuksien edistämisestä 2022–2024. Ministerit antoivat myös yhteisen julkilausuman, jossa he ilmaisivat huolensa seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvasta syrjinnästä, vihasta ja väkivallasta.

Ministerikokous järjestettiin samanaikaisesti pohjoismaisen konferenssin kanssa, jonka aiheena oli koulutuksen ja työelämän tasa-arvo:

[*Et likestilt Norden – tiltak og løsninger for framtidens utdanning og arbeidsliv*](#)

Ministerit osallistuivat konferenssin päätöskeskusteluun, jossa pohdittiin yhteisiä pohjoismaisia ratkaisuja koulutuksen ja työelämän tasa-arvohaasteisiin.

Pohjoismainen ministerineuvosto järjesti COP27-ilmastokokouksessa 14.–15. marraskuuta useita keskusteluja, joissa pohdittiin oikeudenmukaisen ilmastopolitiikan olemusta.

Ilmastokokouksen pohjoismaisessa paviljongissa haluttiin kohdistaa huomiota siihen, että kaikkeen politiikkaan liittyy tasa-arvonäkökohtia. Pohjoismaat järjestivät yhdessä Afrikan unionin kanssa 15. marraskuuta COP27:n virallisen oheistapahtuman nimeltä Nordic & African Leaders: Why Gender is Key to the Green Transition.

Pohjoismaiden tasa-arvo ja LGBTI-asioiden virkamieskomitea kokoontui vuonna 2022 kolme kertaa. Komitean kokouksissa edistettiin mm. ministerineuvoston globaaleja tasa-arvotoimia, kestävästä kehityksestä sukupuolinäkökulmasta ja seksuaalisen häirinnän tutkimista työelämässä.

Miesjärjestöjen keskusliitto järjesti vuonna 2022 Suomen edellisen vuoden puheenjohtajuuteen liittyneen pohjoismaisen konferenssin, jossa pohdittiin osallistuvan isyyden ja yhteisvanhemmuuden myönteisiä vaikutuksia sekä sitä, miten kannustaa ja normalisoida isien osallistumista vanhemmuuteen ja vanhempainvapaalle. Konferenssissa käsiteltiin myös pohjoismaista raporttia ”State of Nordic Fathers”.

Työelämää koskeva yhteistyö

Norjan puheenjohtajuuskaudella työelämäalan yhteistyön tavoitteena oli Visio 2030:n toteuttaminen erityisesti tulevaisuuden työelämän, tasa-arvon ja osallistavuuden näkökulmasta.

Työelämäalan ministerineuvosto (MR-A) kokoontui Oslossa marraskuussa. Suomea kokouksessa edusti työministeri Tuula Haatainen. Kokouksen teemana oli pohjoismaiset työmarkkinat koronapandemian jälkeen. Kokouksessa esiteltiin OECD:n tutkimushanketta, jossa tarkastellaan koronapandemian vaikutuksia pohjoismaisiin työmarkkinoihin, kriisitilanteesta selviytymistä ja siitä opittua. Tutkimuksen mukaan pohjoismaiset työmarkkinat ovat palautuneet pandemiasta nopeasti. Loppuraportti OECD:n tutkimuksesta (*Nordic resilience – What have we learned from the crisis*) julkaistaan keväällä 2023.

Ministerit keskustelivat myös pohjoismaisen työelämämallin vahvuuksista tutkimussäätiö Fafon Jon Erik Dølvikin selvityksen (*Strengthening the Nordic working life model – a precondition for successful transition to the future of work/Fafopaper 2022:13*) pohjalta. Suomi toi puheenvuorossaan esiin, että pohjoismainen työelämämalli nojaa laajaan yhteistyöhön työelämän osapuolten ja valtion kesken. Tätä vuoropuhelua ja luottamusta on entisestään syytä vahvistaa tulevaisuuden työelämän haasteisiin vastaamiseksi. Pohjoismaisen työelämämallin vahvistamisesta on tarkoitus antaa pohjoismaisten työelämäministereiden julkilausuma.

Työelämäalan virkamieskomitea kokoontui maaliskuussa Kööpenhaminassa ja lokakuussa Lillehammerissa. Kokouksissa valmisteltiin ministerineuvoston kokouksia ja käytiin läpi tutkimushankkeiden tilannekatsauksia, budjettikysymyksiä sekä maaraportteja.

Työelämäalalla poikkisektoriaalisia tutkimushankkeita on Visio 2030:n toteuttamiseksi meneillään esimerkiksi oikeudenmukaisesta vihreästä siirtymästä. Vihreän siirtymän tutkimushankkeesta on vuoden aikana valmistunut kaksi raporttia (*The social impacts of climate mitigation policies on vulnerable groups in the Nordic Region* ja *Just Green Transition – key concepts and implications in the Nordic Region*). Virkamieskomitea on seurannut rajaesteitä ja työvoiman liikkuvuutta Pohjoismaissa ja käynnistänyt niiden osalta selvityshankkeita. Kokouksissa on lisäksi keskusteltu ajankohtaisista EU- ja kansainvälisistä asioista työelämäalalla.

Työmarkkinajaosto

Työmarkkinajaostossa kokoukset järjestettiin maaliskuussa Stavangerissa ja syyskuussa Tukholmassa. Kokouksissa keskusteltiin ajankohtaisista työllisyys- ja työmarkkinakysymyksistä Pohjoismaissa ja seurattiin jaoston käynnistämien tutkimushankkeiden edistymistä. Kuluneen vuoden aikana jaosto on koordinoinut muun muassa tutkimushanketta, jossa tarkastellaan haavoittuvien ryhmien työmarkkinoille osallistumisen edistämistä. Visio 2030:n toteuttamiseksi työmarkkinajaosto käynnisti syksyllä 2022 tutkimushankkeen elinikäisestä oppimisesta ja osaamisen kehittämisestä erityisesti vihreän siirtymän ja työelämän digitalisoitumisen näkökulmasta.

Työoikeusjaosto

Työoikeusjaoston (NAU) toukokuussa Bergenissä pidetyn kokouksen fokuksessa olivat EU:ssa vireillä olevat työoikeusdirektiiviehdotukset. Kokouksen erityisteemana oli esteet ja mahdollisuudet vahvistaa pohjoismaista työmarkkinamallia. Teemasta oli alustamassa Jon Erik Dølvik (Fafon) sekä erityisesti sopimusjärjestelmästä oli alustamassa keskustelua Laust Høgeda (Aalborgin yliopisto).

Syksyn kokous pidettiin Kööpenhaminassa syyskuussa ja pääpaino oli EU-asioissa. Erityisesti keskusteltiin direktiiviehdotuksesta alustatyötä tekevien aseman ja työolojen parantamisesta. Erityisteemana oli komission suuntaviivat EU:n kilpailulainsäädännön soveltamisesta yksityrittäjien työoloja koskeviin kollektiivisopimuksiin. Teemakeskusteluun osallistui Tanskan kutsumana myös tanskalaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestön edustajia.

Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan informaatiokokous järjestettiin marraskuussa Brysselissä. Kokouksessa käsiteltiin muun muassa ukrainalaisten pakolaisten pääsyä työmarkkinoille.

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

Pohjoismaisen yhteistyön oikeudellisena perustana toimii vuonna 1962 tehty Helsingin sopimus, jossa on määritelty myös oikeusyhteistyön periaatteet. Oikeusyhteistyö auttaa Pohjoismaita edistämään pohjoismaisen lainsäädännön yhteisiä peruseriaatteita yhteispohjoismaisten arvojen mukaisesti.

Pohjoismaiden hallitusten oikeusyhteistyötä johtavat oikeusministerit, jotka muodostavat oikeusyhteistyön ministerineuvoston. Pohjoismaiden oikeusministerit tapaavat vuosittain ja lisäksi Pohjoismaat kokoontuvat ministeritasolla yhdessä Baltian maiden kanssa joka toinen vuosi.

Oikeusministerikokous järjestettiin kesäkuussa Norjassa. Kokouksen aiheina olivat mm. organisoitunut rikollisuus ja jengirikollisuus, kyberrikollisuus, seksuaalirikollisuus sekä ihmiskauppa, joka oli Suomen puheenjohtajakauden kantava teema. Suomen ehdotuksesta oikeusministerit päättivät perustaa Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteyteen ihmiskaupan vastaisen työryhmän, jonka toimintaan osallistuvat Pohjoismaiden ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorit/koordinaatiotoiminnot. Työryhmän tehtävänä on tukea ja vahvistaa ihmiskaupan vastaista rajat ylittävää pohjoismaista yhteistyötä sekä tukea operatiivisia toimijoita ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Työryhmätyöskentelyn kautta jaetaan parhaita käytäntöjä sekä tietoa ja kokemuksia ihmiskaupan vastaisen työn tehostamiseksi. Työryhmä on ensivaiheessa hyväksynyt työohjelman, jonka perusteella toiminta käynnistetään. Työryhmä raportoi työn käynnistymisestä Pohjoismaiden oikeusministereille kesällä 2023.

Oikeusasioiden virkamieskomitea kokoontui kolme kertaa. Kokouksissa käsiteltiin mm. ajankohtaisia lainsäädäntöhankkeita ja päätettiin hankehakemuksista. Vuoden aikana järjestettiin mm. seminaarit talouskyberrikollisuuden ehkäisemisestä ja EU-säädösten täytäntöönpanosta sekä julkaistiin selvitykset tuomioistuinten digitalisoitumisesta sekä seksuaalisen häirinnän ehkäisemisestä tuomioistuinlaitoksessa. Lisäksi käynnissä on esimerkiksi hanke Pohjoismaiden ja Baltian maiden lainsäädäntöhakujärjestelmän kehittämisestä, äärioikeistoa Pohjoismaissa koskeva selvitys sekä digitalisaation perustuslaillisia ja ihmisoikeudellisia raameja koskeva tutkimus.

Pohjoismaista yhteistyötä täydentää Pohjoismaiden ja Baltian maiden Nordic-Baltic -yhteistyö. Vuonna 2022 järjestettiin kolme oikeusministeriöiden välistä kontaktiryhmän kokousta etäyhteyksin. Edellinen Pohjoismaiden ja Baltian maiden oikeusministerikokous oli pidetty Islannissa lokakuussa 2018. Nyt vuonna 2022 oikeusministerikokous pidettiin jälleen läsnäkokouksena Vilnassa syyskuussa. Suomen aihe tässä kokouksessa oli naiseen kohdistuva väkivalta. Muita teemoja olivat tuki Ukrainalle esim. tukemalla sotarikostutkintaa ja antamalla rahallista ja muuta suoraa tukea. Ministerit totesivat, että tulisi perustaa erityinen sotarikostuomioistuin hyökkäysrikosta varten, jotta saadaan sotaan syylliset vastuuseen. Lisäksi kokouksessa keskusteltiin tuomioistuinten digitalisoinnista, tietoverkkorikollisuudesta ja ulkomaisten vankien siirrosta.

Digitalisaatio

Määräaikaisen Pohjoismaiden digitalisaatioasioiden ministerineuvoston vuosi 2022 oli järjestyksessään toinen nelivuotiskaudesta (2021–2024). Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maat kuuluvat kokoonpanoon. MR-Digitalin visiona on, että Pohjolasta ja Baltiasta tulee maailman integroitunein alue. Vision saavuttamiseksi on tärkeää tehdä yhteistyötä, joka liittyy digitaalisiin ratkaisuihin. Työ perustuu pitkälti vuonna 2020 allekirjoitettuun Digital North 2.0 -julkilausumaan sekä yhteisesti hyväksytyyn Visio 2030 -toimintasuunnitelmaan.

Syyskuussa Oslossa järjestettiin Norjan puheenjohtajuusvuoden ainoa Pohjoismaiden digitalisaatioasioiden ministerineuvoston kokous. Suomea edusti kokouksessa kuntaministeri Sirpa Paatero. Työlounaan aiheena oli digitaalinen kestävyys, jossa jäsenmaat kertoivat kansallisista aloitteista. Kokouksen keskusteluaiheena oli digitaalinen turvallisuus ja keskustelua käytiin siitä, miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut kansallisiin toimenpiteisiin ja mitä hyötyä voisi olla Pohjoismaiden ja Baltian yhteistyöstä. Syyskuun MR-Digital-kokouksessa hyväksyttiin myös ministereiden yhteinen julkilausuma yhteistyön merkityksestä digitaalisen turvallisuuden alueella (engl. Common statement on the importance of cooperation on digital security in the Nordic-Baltic region) Linkki englanninkieliseen julkilausumaan: <https://www.norden.org/fi/node/74636>.

Virkamiestasolla vuoden aikana hyväksyttiin muun muassa digitaalisesta osallisuudesta Suomen puheenjohtajuusvuonna teetetyn selvityksen tulokset ja suositukset. Näiden suositusten perusteella yhteistyötä asiantuntijoiden kesken tiivistetään ja toteutetaan digitaalista osallisuutta edistävä MR-Digital-vetoinen hanke. Lisäksi hyväksyttiin uusi aloite Nordic-Baltic-asiantuntijaverkoston perustamisesta EU-lainsäädännön (valmistelun ja) täytäntöönpanon edistämiseksi. 5G:n edistämisen toimenpiteet vuodelle 2022 sekä digitaalisen osallisuuden edistämisen hankesuunnitelmat hyväksyttiin. Norjan ehdotuksesta Nordic Baltic Spacial Management Tool -hankkeen rahoitus myös hyväksyttiin. Hankkeessa otetaan huomioon kansallinen työ ja Helcomissa tehtävä yhteistyö. Muita hankerahoituksia hyväksyttiin kirjallisissa ja hiljaisissa menettelyissä.

Virkamiestason kokouksissa vuoden aikana käytiin lisäksi keskustelua muun muassa Nordic-Baltic eID (NOBID) jatkohankkeen vuoden 2022 toiminta- ja pilottisuunnitelmasta liittyen EU:n digitaaliseen lompakkoon. Pyöreän pöydän keskustelujen aiheina olivat Single Digital Gateway ja sen kansallisen täytäntöönpanon tilanne sekä EUID-lompakon kansallinen täytäntöönpano.

Digitalisaatioasioiden ministerineuvoston alaisessa, Maailman sujuvinta maiden välistä arkea digitalisaation avulla -hankkeessa edistetään tiedon vaihtoa rajojen yli. Tavoitteena on luoda rajat ylittävän tiedonvaihdon käsikirja sekä nostaa esille hyviä käytäntöjä. Hanke on käynnistynyt Suomen puheenjohtajuuskaudella 2021 ja jatkuu vuoden 2023 loppuun.

Hankkeen vuoden 2022 merkittävin yksittäinen tapahtuma oli lokakuussa Helsingissä järjestetty, kansallisille asiantuntijoille suunnattu työpaja, jossa tarkasteltiin erityisesti opintotietojen, e-reseptin ja eurooppalaisen potilasyyhteenvedon sekä Pohjoismaisten ja Baltian maiden lakitietokantojen käyttöä rajat ylittäen.

Hanke kuuluu Cross-Border Digital Services -ohjelmakokonaisuuteen. Muita projekteja ohjelmassa on muun muassa NOBID-jatkoprojekti, jossa edistetään digitaalisen henkilöllisyyden ja tunnistamisen yhteentoimivuutta Pohjoismaissa ja Baltiassa.

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Rajaestetyö

Valtioneuvosto antoi syksyllä 2022 eduskunnalle selonteon pohjoismaisista rajaesteistä (<https://valtioneuvosto.fi/-/selonteko-pohjoismaisista-rajaesteista-esittelee-suomessa-tehtya-rajaestetyota>). Selonteko esitteli Pohjoismaiden välisten rajaesteiden ratkaisemiseksi tehtyä työtä hallituskauden aikana ja lisäsi siten tietoa rajaesteyöstä ja sen keskeisistä toimijoista. Rajaestetyötä Suomessa tehdään rajaesteneuvoston piirissä, ja työhön osallistuvat Suomen pohjoismainen rajaesteverkosto sekä neuvontapalvelut.

Valtioneuvosto hyväksyi istunnossaan 10. marraskuuta 2022 selonteon pohjoismaisista rajaesteistä. Selonteossa nostetaan esiin rajaesteitä, joiden ratkaisemiseksi Suomen viranomaiset ovat työskennelleet. Lisäksi selonteon tavoitteena on lisätä yleistä tietoa rajaesteyöstä, kuten rajaestetyön keskeisistä toimijoista ja heidän rooleistaan. Selonteko on valmisteltu ulkoministeriössä ja valmistelussa on konsultoitu laajasti ministeriöitä, muita asianomaisia viranomaisia sekä rajaestetoimijoita. Selonteko on ollut myös kommentoitavissa lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Eduskunta käsitteli selonteon ennen hallituskauden päättymistä. Edellinen aihetta käsittelevä selonteko on julkaistu vuonna 2012.

Rajaesteneuvosto

Rajaesteneuvosto on poliittisesti nimitetty mutta riippumaton elin, joka on saanut Pohjoismaiden hallituksilta tehtäväksi edistää sekä yksityishenkilöiden että yritysten vapaata liikkuvuutta Pohjoismaissa. Rajaesteneuvoston tehtävänä on tuoda esille yksityishenkilöiden ja yritysten kokemia Pohjoismaiden väliseen liikkuvuuteen liittyviä ongelmia sekä ehdottaa ratkaisuja Pohjoismaiden hallituksille. Rajaesteneuvosto sai vuoden 2022 alussa uuden mandaatin, joka vahvistaa rajaesteneuvoston mahdollisuutta toimia kriisiaikoina nopeammin ja määrätietoisemmin vapaan liikkuvuuden ollessa uhattuna.

Uuden mandaatin valtuuttamana rajaesteneuvosto lähetti maaliskuussa 2022 vastuuministereille kirjeen, jossa vedottiin, ettei henkilöllisyystarkastuksia Pohjolan rajoilla aloitettaisi uudelleen, ja kehoitettiin vuoropuheluun muiden asianomaisten maiden ja toimijoiden kanssa. Rajaesteneuvosto vastasi myös Ruotsin hallituksen nopeaan lausuntokierrokseen asiassa.

Koronatartuntojen vähentämiseksi asetetuista maahantulorajoituksista ja muista kansallisista toimista luovuttiin vuoden 2022 alussa, joten koronan aiheuttamien häiriöiden havaitsemiseksi Info Pohjolan ja raja-alueiden neuvontapalvelujen kanssa tehty intensiivinen työ päättyi. Lakien, säädöksien ja käytännön rakenteellisista seikoista johtuvien uusien varsinaisten rajaesteiden raportointi käynnistyi uudelleen, ja varsinaiset rajaesteet ja tema-alueet ovat siten saaneet jälleen enemmän huomiota rajaesteneuvoston ja sektoreiden työssä.

Rajaesteneuvosto priorisoi vuonna 2022 rajaestetietokannasta 30 rajaestettä, joista Suomi otti itselleen käsiteltäväksi eniten eli 12 rajaestettä. Lisäksi rajaesteneuvosto priorisoi neljää kaikkia Pohjoismaita koskevia tema-alueita, joista kaksi on uusia (verotukseen liittyvät rajaesteet ja väestörekisteriyhteistyö). Suomea koskevista ongelmista vuoden aikana todettiin tutkimusrahoitusta koskeva este ratkaistuksi ja luottotietoja koskeva este mahdottomaksi ratkaista.

Info Pohjola

Info Pohjola on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvontapalvelu kaikille, jotka muuttavat, opiskelevat, työskentelevät tai suunnittelevat yrityksen perustamista Pohjoismaissa. Lisäksi Info Pohjola tiedottaa pohjoismaisista tukimahdollisuuksista sekä yleisesti pohjoismaisesta yhteistyöstä. Info Pohjolan työntekijät ylläpitävät [norden.org/info-norden](https://www.norden.org/info-norden) -verkkosivuja yhteistyössä eri Pohjoismaiden viranomaisten kanssa, vastaavat kysymyksiin, raportoivat rajaesteitä pohjoismaiselle rajaesteneuvostolle ja järjestävät viranomaisille, käsittelijöille ja muille sidosryhmille suunnattuja tilaisuuksia. Neuvontapalvelun tavoite on edistää ihmisten vapaata liikkuvuutta ja Pohjoismaiden integraatiota ja tätä kautta pohjoismaisen yhteistyön visiota. Suomessa Info Pohjolaa hallinnoi Pohjola-Norden ry.

Vuosi 2022 oli Info Pohjolalle uusi ennätysvuosi, ja toiminnan pääpainopiste on ollut palvelun lisääntyneeseen kysyntään liittyviin haasteisiin vastaaminen. Info Pohjolan verkkosivujen kävijämäärä kasvoi vuoden aikana 21 % yli 1,9 miljoonaan kävijään, mikä on kaikkien aikojen ennätys. Yksittäisiä sivulatauksia oli yli 2,7 miljoonaa. Myös henkilökohtaisia yhteydenottoja oli ennätyselliset 5370, mikä on 7 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Noin 140 Pohjoismaiden asukasta raportoi Info Pohjolalle ongelmatilanteista, jotka ovat rajoittaneet vapaata liikkuvuutta. Kaikki potentiaalisiin rajaesteisiin liittyvät ongelmatilanteet tutkittiin ja uudet rajaesteet raportoitiin Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestesihteeristölle. Tarkempaa tietoa toiminnasta löytyy Info Pohjolan vuosiraportista osoitteessa: <https://www.norden.org/fi/information/info-pohjolan-vuosikertomukset>.

Suomen pohjoismainen rajaesteverkosto

Työtä Suomessa priorisoitujen rajaesteiden eteen tehdään erityisesti Suomen pohjoismaisessa rajaesteverkostossa (ent. Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta), joka koostuu pääosin suomalaisten ministeriöiden ja laitosten sekä pohjoismaisten vapaata liikkuvuutta edistävien tahojen edustajista.

Verkosto avustaa pohjoismaisen rajaesteneuvoston Suomen edustajaa tämän työssä, ja sen kolmessa kokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia rajaesteitä, eri hallinnonalojen pohjoismaista toimintaa sekä laajempia teema-alueita, kuten vuonna 2022 henkilötunnuksen uudistamiseen ja sähköiseen tunnistautumiseen liittyvää lainsäädäntökokonaisuutta sekä väestökisteriviranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamiseen tähtäävää aloitetta.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja edistää yksityishenkilöiden, yritysten, organisaatioiden ja viranomaisten rajat ylittävää toimintaa ja liikkuvuutta. Rajaneuvonnan toimipisteet Suomen Torniossa ja Norjan Storfjordissa opastavat ja tiedottavat asioissa, joita pitää ottaa huomioon, kun toimitaan yli valtioiden rajojen. Ne välittävät yhteyksiä ja opastavat oikean vastuuviranomaisen luo Suomen, Ruotsin ja Norjan välisessä yhteistyössä. Pohjoiskalotin Rajaneuvonnan nimi vaihdettiin syksyllä 2022 kuvaamaan paremmin toiminnan laajuutta. Uusi nimi on Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja.

Rajaneuvonta käsittelee Suomen, Ruotsin ja Norjan välisiä kysymyksiä ja palvelee asiakkaita jatkuvasti kolmella eri kielellä ja toisinaan lisäksi saamen kielellä. Tästä aiheutuu muun muassa käännöskuluja, joita Norja-Ruotsi tai Ruotsi-Tanska neuvontapalveluilla ei ole.

Vuoden lopussa Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja työllisti viisi henkilöä. Rajaneuvonnan toiminta Torniossa vaatii ympärivuotisesti noin 1,5 henkilötyövuotta. Keväällä 2022 Ruotsin työvoimahallinto palkkasi täysiaikaisen EURES-koordinaattorin työskentelemään Tornion toimipisteessä. Storfjordin neuvontapalvelussa Skibotnissa työskenteli yksi toimihenkilö. Hänen lisäksän toimipisteessä on työskennellyt projektirahoituksen avulla oleva henkilö, jonka tehtävänä on kehittää Norjan rajaneuvonnasta kompetenssi- ja resurssikeskus, jossa apua saataisiin rajat ylittäviin ongelmiin laajemmalla skaalalla. Storfjordissa täysiaikaisena työskennellyt NAV-neuvoja vaihtui kesällä 2022, hänen tilalleen NAV palkkasi EURES-neuvojan Rajaneuvonnan 50 % työajalla Skibotnin neuvontapalveluun.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja juhlisti Norjan toimipisteen 10-vuotista toimintaa Tromssassa syyskuussa ”Nordkalottens framtidsforum” -juhlaseminaarilla, jossa keskityttiin Pohjoiskalotin tulevaisuuteen, sekä samalla alueen haasteisiin. Suosittuun tilaisuuteen osallistui 120 henkilöä ja seminaarissa puhuivat muun muassa Suomen Pohjoismaisen yhteistyön ministeri Thomas Blomqvist, sekä Norjan aluekehitysministeri Anne Beathe Tvinnereim. Myös Norjan Suomen-suurlähettiläs ja Suomen suurlähetystön edustaja osallistuivat seminaariin.

Rajaneuvonnan Tornion-toimipiste on toiminut isäntänä useille ministeri- ja suurlähettiläiden vierailuille. Yhteistyöministerit Thomas Blomqvist ja Anna Hallberg tutustuivat loppukesästä 2022 pandemian jälkeiseen raja-alueeseen. Vierailun aikana Suomen ja Ruotsin viranomaiset kertoivat ministereille, miten he työskentelivät pandemian aikana.

Yhteistyöministerit Thomas Blomqvist ja Anna Hallberg Torniossa

Kuva: Carolina Nordling

Koronapandemian jälkeen yhteydenottojen määrät ovat palanneet entiselle tasolle. Vuoden 2022 aikana Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja käsitteli noin 2500 yhteydenottoa. Toimipisteisiin otetaan yhteyttä käymällä, puhelimitse tai sähköpostilla sekä sosiaalisen median kanavien kautta (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram). Huomattava osa yhteydenotoista tulee Suomen puolelta (Torniossa noin 50 % ja Storfjordissa runsaat 80 %). Eniten tiedusteluja tulee yksityishenkilöiltä, mutta yritysten yhteydenottojen määrät ovat lisääntyneet huomattavasti.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja järjesti 60 eri tilaisuutta, joihin osallistui runsaat 2000 henkilöä. Rajaneuvonta toteutti vuoden aikana 11 kertaa pop-up-neuvontapalvelua Ruotsin, Suomen ja Norjan eri kunnissa.

Rajaneuvonnalle kotisivut ja Facebook ovat merkittäviä viestintäkanavia. Kotisivuilla rekisteröitiin sivunäyttöjä 62 500, mikä on enemmän kuin vuonna 2021. Facebook-seuraajien määrä vuoden lopussa on pysynyt tasaisena (1240 seuraajaa), mutta rekisteröityjä sivuvierailuja oli yli 100 000. Syksyllä otettiin käyttöön uusi Instagram-tili. Rajaneuvonnan kirjoitukset lehtien yleisöpalstoille ovat saaneet hyvin näkyvyyttä ja Rajaneuvonta on päässyt esille myös tv-uutisiin (Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Maaseudun tulevaisuus, Lapin Kansa, SVT, NRK, Nordlys).

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja on työskennellyt yhdessä rajaesteneuvoston kansallisten edustajien, Suomen Kimmo Sasin, Ruotsin Sven-Erik Buchtin ja Norjan Vibeka Hammer Madsenin kanssa useissa rajaestekysymyksissä, kuten esimerkiksi pankkitilin avaaminen, omaishoitajan tuki, rajat ylittävät arvokuljetukset ja Norjan maahantuonnin yhteydessä perimä arvonlisäveroennakko. Uusia kysymyksiä, jotka olisi luokiteltu virallisiksi rajaesteiksi, ei ole tullut ilmi toimintavuoden aikana.

Rajaneuvonnan toimihenkilöt ovat osallistuneet Suomen pohjoismaisen rajaesteverkoston ja Ruotsin ulkoministeriön kansallisiin kokouksiin, joita rajaesteneuvoston jäsenet ovat kutsuneet koolle (7 kpl). Rajaneuvonnan toimihenkilöt ovat osallistuneet myös Norjan rajaestetyöryhmän esikokoukseen Oslolla. Lisäksi Norjan NAV:in toimihenkilö on osallistunut Ruotsin ja Norjan välisen yksinkertaistamistyöryhmän (Förenklingsgruppen) kokoukseen.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norjan työntekijät olivat esittelemässä toimintaansa Pohjoismaiden neuvoston istuntoviikolla Helsingissä yhdessä muiden pohjoismaisten rajaneuvontatoimijoiden kanssa. He osallistuivat tuolloin myös Ruotsin ja Norjan suurlähetystöjen järjestämille vastaanotoille kontaktien vahvistamiseksi.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen poikkihallinnollinen pohjoismainen asiantuntijaryhmä kokoontui viisi kertaa vuoden 2022 aikana puheenjohtajamaa Norjan johdolla. Ryhmä käsitteli mm. kestävän kehityksen edistämishankkeiden tilannetta, Pohjoismaiden luomia erilaisia kestävän kehityksen edistämisen yhteistyörakenteita sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 -toimintasuunnitelman toteutumista puoliväliarvioinnin yhteydessä. Vuonna 2022 käynnistettiin myös YK:lle laadittavan yhteispohjoismaisen raportin (Voluntary Report) suunnittelu Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumisesta Pohjoismaissa. Raportti on tarkoitus julkaista vuonna 2024.

Kuluttaja-asiat

Normaalisti kaksi kertaa vuodessa kokoontuva pohjoismainen kuluttajaryhmä Nordisk Konsumentgrupp, joka koostuu Pohjoismaiden kuluttaja-asioista vastaavien ministeriöiden sekä Tanskan ja Islannin osalta osin kuluttajahallinnon muiden virastojen virkamiehistä, kokoontui vain kerran vuonna 2022. Kokoukseen osallistui Suomesta ainoastaan oikeusministeriön edustaja. Aiheena oli mm. digitaaliset

manipulointitekniikat ja pimeät käytännöt. Vuosia jatkunut yhteistyö toimii pitkälti verkostomaisesti sähköisten kanavien kautta erilaisena tietojen vaihtona ja yhteydenottoina.

Pohjoismaiden kuluttaja-asiamiehet perustivat neljä asiantuntijaryhmää, jotka liittyivät ympäristömarkkinointiin, kuluttajansuojaan digitaalisessa toimintaympäristössä ja datataloudessa, lapsiin kohdistuvaan markkinointiin sekä luottoihin. Kaikki asiantuntijaryhmät kokoontuivat vuoden 2022 aikana.

Tanskan, Islannin, Färsaarten, Suomen, Grönlannin, Norjan ja Ruotsin kuluttajaviranomaiset tapasivat Färsaarilla kesäkuussa 2022. Keskusteluissa nousivat esiin muun muassa digitaaliset manipulointitekniikat, pimeät käytännöt (ns. dark patterns) ja kuluttajien kokonaisvaltainen seuranta sekä profilointi. Pohjoismaiset kuluttajaviranomaiset sitoutuivat tehostamaan toimintaansa digitaalisen oikeudenmukaisuuden ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksien kunnioittamisen puolesta ja jatkamaan digitaalisten valvontakeinojensa kehittämistä.

Pohjoismaiden Euroopan kuluttajakeskukset tapasivat Ruotsissa syyskuussa (ECC Nordic Meeting). Tapaamisessa maat muun muassa esittelivät NEB- ja ADR-elimäään ja ajankohtaisia tapauksia. Keskusten johtajat pitivät säännöllisesti verkkokokouksia ja myös viestintävastaavilla oli muutama verkkokokous ajankohtaisista aiheista.

Liikenne

Vuonna 2022 pohjoismaisen liikennesektorin yhteistyö jatkui aktiivisena ja pandemian hellittäminen mahdollisti myös läsnäkokoukset. Suomen, Norjan, Ruotsin ja Islannin liikenneministerit kokoontuivat epävirallisesti Norjan Fredrikstadissa 7.-8.11.2022. Ministerit hyväksyivät julistuksen, jossa kuvataan mm. maiden liikennesektoreiden yhteistyötä ja lähitulevaisuuden painopisteitä (mm. vihreä ja kestävä liikenne, kuljetusalan sosiaalinen ulottuvuus, rajat ylittävät yhteydet).

Pohjoismaiden ministerineuvosto on pitkään kannattanut pohjoisten merialueiden suojelua, ja rahoittanut useita merenkulkuun liittyviä hankkeita, joissa Suomi on ollut mukana. Vuonna 2022 liikenne- ja viestintäministeriö oli mukana esimerkiksi kestävien aluspolttoaineiden jakeluinfrastruktuurin sekä kestävien meriliikennekäytävien tulevaisuutta Itämerellä ja Pohjanmerellä kartoittavan hankkeen suunnittelussa ja toteuttamisessa (*Nordic Roadmap project "Future Fuels for Shipping"*).

Tiivistä vuoropuhelua käydään myös suoraan liikennehallintojen välillä. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui vuonna 2022 esimerkiksi vuosittaiseen pohjoismaiseen meriliikennepoliittiseen kokoukseen virkamiestasolla. Raideliikenteen osalta ministeriö on vaihtanut liikenteen ostamiseen ja kilpailutuksiin liittyviä kokemuksia ruotsalaisten viranomaisten kanssa vuoden 2022 aikana.

Tieliikenteen osalta Suomi on mukana tieliikenteen epävirallisessa NORDUK-yhteistyöryhmässä, joka kokoontuu kerran vuodessa käymään läpi keskeisiä tieliikennealan kysymyksiä. Mukana on Pohjoismaiden lisäksi Alankomaat, Irlanti sekä UK. Suomen osalta kokoukseen on osallistunut perinteisesti ministeriön virkamieskunnan lisäksi sekä viraston että sidosryhmien edustajat. Vuonna 2022 Tukholmassa pidetyn NORDUK-kokouksen teemana oli sähköisen liikenteen ja muiden vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen tavaraliikenteessä. Lisäksi käytiin läpi tieliikenteen liikkuvuuspaketin toimeenpanoon ja valvontaan liittyviä kysymyksiä sekä ajankohtaisia EU-lainsäädäntöhankkeita.

EU:n mitta- ja massadirektiivin uudelleen tarkastelun tiimoilta on myös tiivistetty pohjoismaista yhteistyötä viimeisen vuoden aikana. Syksyllä 2022 järjestettiin muun muassa yhteinen pohjoismainen seminaari Brysselissä yhdistelmäajoneuvojen suurempien mittojen ja massojen positiivisista kokemuksista.

Yhteistyötä tehdään myös muiden EU-asioiden, kuten yleiseurooppalaisten liikenneverkkojen ja niiden toteuttamiseen käytössä olevan Verkkojen Eurooppa-instrumentin (CEF, Connecting Europe Facility) puitteissa erityisesti Ruotsin ja Tanskan kanssa säännöllisten tapaamisten ja keskusteluiden muodossa. Näkemyksiä vaihdetaan TEN-T-asetusuudistukseen liittyen sekä CEF-ohjelman työohjelmiin, hakuihin ja hankkeiden toteuttamiseen liittyen.

Ilmailussa säännöllistä yhteistyötä tehdään muun muassa ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö) sekä NORDICAO Boardin (pohjoismaisten ilmailujohtajien yhteistyöryhmä) puitteissa. NORDICAO Boardin alla toimii kaksi aktiivista työryhmää; Strategy Group (valmistelee erityisesti NORDICAO:n strategisia asioita ilmailujohtajien päätettäväksi ja kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa) ja N-ALM (ympäristöasiat).

Strategy group kokoontuu tarvittaessa useita kertoja vuodessa ja N-ALM vähintään kerran vuodessa. Näiden lisäksi tarpeen mukaan kokoontuu myös N-ALS (turva-asiat). Pohjoismaisen ICAO-yhteistyön ydin on Montrealissa oleva yhteinen delegaatio, jossa NORDICAO-valtioiden edustajat työskentelevät ICAO:n neuvostossa ja teknisessä komissiossa sovitun rotaatiojärjestelyn mukaisesti. Nordicao-ryhmän yhteistyön ansiosta pohjoismaat ja vuonna 2013 mukaan liittyneet Viro ja Latvia ovat pystyneet varmistamaan toistaiseksi katkeamattoman jäsenyyden ICAO:n päättävissä elimissä.

Barentsin euroarktisen neuvoston alaisessa liikenneyhteistyössä painottuvat Suomen puheenjohtajuuskaudella 2021–2023 liikenteen vihreä siirtymä ja digitalisaatio. Yhteiskokous pidettiin Oulussa lokakuussa. Suomi, Ruotsi ja Norja sekä em. maiden pohjoiset alueet ovat työssä mukana. Yhteistyö Venäjän kanssa on keskeytetty Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi. Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden (NDPTL) työ myös jatkuu, mutta kaikki toimet ja yhteistyö Venäjän ja Valko-Venäjän kanssa on keskeytetty.

Maahanmuutto- ja kansallisuusasiat mukaan lukien maahanmuuttoon ja pakolaisiin liittyvä yhteistyö

Pohjoismaisessa sisäministeriöiden alaisessa ministeri- ja virkamiestasoisessa yhteistyöryhmässä (Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingfrågor, NSHF) jatkettiin aktiivista yhteistyötä maahanmuutto-, turvapaikka- ja kansalaisuusasioissa. Puheenjohtajuus on kiertävä ja kertomusvuonna Islanti toimi vuorostaan NSHF:n puheenjohtajana. Ministerikokouksessa ja korkean tason virkamiestyöryhmässä vaihdetaan ajankohtaisia tietoja ennen kaikkea maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa. Syyskuun korkean tason virkamiestyöryhmän kokous järjestettiin Reykjavikissa. Sen sijaan samaan ajankohtaan tarkoitettu ministerikokous peruuntui aikatauluhaasteiden vuoksi.

Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan valmistelun, lainsäädännön kehittämisen ja tilastokatsausten ohella NSHF-kokouksissa käsitellään myös konkreettisemmin ajankohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät muun muassa turvapaikanhakuun, paluuseen ja palauttamiseen sekä uudelleensijoittamiseen. NSHF:n rakenteiden puitteissa toimii neljä temaattista alatyöryhmää, joista paluutyöryhmä (återvandring och återvändande) sekä uudelleensijoittamistyöryhmä (resettlement) kuuluvat sisäministeriön (SM)

hallinnonalalle. Kotouttamistyöryhmästä ja työvoiman maahanmuuttoon liittyvästä työryhmästä puolestaan vastaa työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Myös temaattisten alatyöryhmien puheenjohtajuus on kiertävä.

Pohjoismaat vaihtavat myös kerran vuodessa tietoja kansalaisuusasioissa tapahtuneista tai vireillä olevista politiikan, lainsäädännön tai käytäntöjen muutoksista sekä tilastotietoja kansalaisuustyöryhmässä. Vuonna 2022 puheenjohtajana toimi Norja, ja kokous järjestettiin Oslossa marraskuussa.

NSHF:n paluutyöryhmä, joka käsittelee operatiivisella tasolla paluu- ja palauttamisasiota, kokoontui vuonna 2022 kerran. Kertomusvuonna paluualatyöryhmän puheenjohtajana toiminut Islanti järjesti kokouksen kesäkuussa Reykjavikissa.

Ajankohtaisia uudelleensijoittamisasiota operatiivisella tasolla käsittelevä NSHF:n yhteistyöryhmä ei kokoontunut kertomusvuonna vaan tiedonvaihtoa jatkettiin sähköpostitse.

Pohjoismaat keskustelevat myös henkilöiden vapaan liikkuvuuden soveltamiskysymyksistä ETA-työryhmässä. Sen osalta tiedonvaihto on kokousten sijaan tapahtunut sähköpostitse verkostoon kuuluvien henkilöiden välillä.

Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö

Pohjoismaiden ministerineuvosto on vuodesta 2016 toimeenpannut pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä koskevaa yhteistyöohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on tukea kotoutumisen edistämistä Pohjoismaissa vahvistamalla Pohjoismaiden välistä yhteistyötä, tukemalla kokemusten vaihtoa ja hyvien käytäntöjen sekä uuden tiedon kehittämistä.

Vuosiksi 2022–2024 on laadittu uusi kotoutumisen yhteistyöohjelma, joka painottaa koulutuksen ja työmarkkinaintegraation roolia vastasaapuneiden pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä. Ohjelma tukee Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 -toimintasuunnitelman tavoitteita. Suomi osallistui ohjelman tukena toimivan asiantuntijaryhmän työhön. Vuonna 2022 yhteistyössä keskityttiin muun muassa Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Ukrainasta saapuneiden pakolaisten tilanteeseen.

Norja järjesti kotoutumisesta vastaavien ministereiden epävirallisen kokouksen Oslossa lokakuussa. Suomea kokouksessa edusti työministeri Tuula Haatainen. Kokouksessa keskusteltiin paitsi kunkin maan ajankohtaisista kotoutumiskysymyksistä myös Ukrainasta saapuneiden, tilapäistä suojelua saavien naisten kotoutumisesta sekä maahanmuuttajanaisten työllisyyden ja osallisuuden tukemisesta ja keinoista torjua maahanmuuttajataustaisiin naisiin kohdistuvaa rasismia ja syrjintää sekä sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa.

Siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen yhteistyö

Vuoden 2022 aikana pohjoismainen yhteistyö siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen alalla on jatkunut erittäin tiiviinä, erityisesti Venäjän hyökkäyssodan johdosta. Myös turvallisuuspoliittisen tilanteen muutoksesta ja Suomen Nato-hakemuksen johdosta pohjoismainen yhteistyö siviilivalmiuden alalla on entistä ajankohtaisempaa.

Yhteistyö korostuu myös muissa kansainvälisissä yhteyksissä. EU:n työ kriisivarautumisen ja resilienssin vahvistamiseksi on tärkeää myös pohjoismaisesta näkökulmasta. EU:n pelastuspalvelumekanismi on keskeinen osa EU-työtä ja Norja ja Islanti osallistuvat mekanismin työhön osallistujamaina. Pohjoismainen koordinointi ja yhteistyö mekanismin puitteissa on erittäin tiivistä. Ennen EU:n ylijohantajakokouksia järjestetään aina yhteinen pohjoismainen valmistelukokous. Yhdessä voimme vaikuttaa ja toimia vahvemmin niin EU:ssa kuin muissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Islanti toimi vuonna 2022 siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen pohjoismaisen nk. Haga-yhteistyön puheenjohtajamaana. Haga-yhteistyön tavoitteena on vahvistaa pohjoismaisten yhteiskuntien kykyä vastata vakaviin kriiseihin ja onnettomuuksiin ja luoda tätä kautta vahva kriisinsietokyky. Haga-yhteistyön painopistealueet olivat koronapandemian vaikutukset siviilivalmiuden alaan, ilmastonmuutos, avun antaminen ja vastaanottaminen (isäntämaatuki). Siviilivalmiusasioiden ministerit kokoontuivat Islannissa joulukuussa 2022. Puheenjohtajuus siirtyi Ruotsille. Siviili-sotilaallinen yhteistyö Haga-Nordefco työryhmien välillä jatkui vuoden aikana.

Pohjoismaiset operatiivisen tason siviilivalmiuden- ja pelastustoimen ylijohdajat kokoustivat vuoden 2022 aikana pariin otteeseen videon välityksellä sekä fyysisessä kokouksessa syyskuussa Islannissa. Kokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia asioita ja keskusteltiin muun muassa Naton siviilivalmiusyhteistyöstä.

Islannin järjestämässä vuosittaisessa siviilivalmiuden *Nordic Executive Course* -johtajakurssissa keskityttiin Haga-painopisteisiin isäntämaatuesta sekä ilmastonmuutoksesta liittyen siviilivalmiuteen.

Poliisiyhteistyö sekä tulli- ja huumeiyhteistyö

Pohjoismainen poliisiyhteistyö on avointa ja tuloksekasta, ja yhteistyön perustana on perinteinen pohjoismainen yhteenkuuluvuus ja tasa-arvoisuus. Yhteistyö perustuu poliisipäälliköiden strategisessa valvonnassa tapahtuvaan eri poliisialojen alatyöryhmien ja verkostojen toimintaan. Alatyöryhmissä käsitellään yhteisiä pohjoismaisia asioita kuten liikenneturvallisuutta, materiaalihankintoja, kyberrikollisuutta, koulutusta sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Alatyöryhmät raportoivat toiminnastaan ensin poliisipäälliköiden ryhmälle, joka toimii yhteistyön operatiivisen toiminnan ohjaajana. Ylemmät poliisipäälliköt toimivat käsiteltävien asioiden arvioijina ja lopullisina hyväksyjinä.

Vuonna 2022 pohjoismaisen poliisiyhteistyön puheenjohtajuus oli Norjalla elokuun loppuun saakka, jonka jälkeen puheenjohtajuus siirtyi Suomelle. Pandemian jälkeen yhteistyön käytännöt palautettiin Norjan puheenjohtajakaudella aikaisempaan muotoonsa. Pohjoismaisten poliisipäälliköiden, ylijohdajien ja työryhmien tapaamiset järjestettiin pääosin läsnäkokouksina. Käsiteltävistä asioista päällimmäisinä olivat Ukrainan tilanteen poliisitoiminnalle aiheuttamat yhteiset haasteet sekä kansalliset tilanteet ja järjestelyt.

PTN (Poliisi ja Tulli Pohjoismaissa) toimii pohjoismaisena Poliisin ja Tullin yhteistyöfoorumina. Alun perin PTN keskittyi pelkästään huumausainerikostorjuntaan, mutta sittemmin toiminta on muodostunut monialaiseksi ja tietojohdoiseen toimintaan perustuvaksi yhteistyöksi. Viime aikoina PTN-yhteistyötä on myös pyritty koordinoimaan entistä tiiviimmin järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden vastaisen eurooppalaisen yhteistyön (EMPACT) kanssa. Norja aloitti puheenjohtajakaudellaan toimintamuotojen päivittämisen, ja Suomi jatkoi tätä työtä omalla puheenjohtajakaudellaan. PTN-yhteistyön puitteissa tehdään yleensä myös operatiivista yhteistyötä, erityisesti kyberrikollisuutta ja järjestäytyntä rikollisuutta vastaan. Yksi PTN:n tärkeimmistä yhteistyön muodoista on poliisin ja tullin eri relevantteihin kohdemailhin lähettämät pohjoismaiset yhdyshenkilöt. Tällä hetkellä 33 henkilöä on sijoitettuna 18 eri maahan. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on tehnyt yhteyshenkilötoiminnasta aiempaa haastavampaa.

Yhteistyö saamelaisasioissa

Vuonna 2022 pohjoismaista yhteistyötä saamelaisasioissa jatkettiin Pohjoismaiden saamelaisasioista vastaavan virkamieselimen (NÄS) toiminnan puitteissa. Virkamieselimen toiminta perustuu Pohjoismaiden neuvoston suositukseen no 13/1962. Virkamieselin muodostuu Suomen, Ruotsin ja Norjan valtuuskunnista, joissa kussakin on vähintään kolme virkamiestä asianomaisen maan hallitusta ja saamelaiskäräjiä edustamassa. Virkamiesyhteistyöelin kokoontuu noin kerran vuodessa ja vaihtaa silloin tietoja ajankohtaisista asioista. Kokous järjestettiin syyskuussa ja kokouksessa sovittiin muun muassa saamelaiskäräjien puheenjohtajien ja saamelaisasioita hoitavien ministereiden seuraavan kokouksen ajankohdasta. Ruotsi toimi vuonna 2022 NÄS:n puheenjohtajana ja järjesti kokouksen Tukholmassa.

Pohjoismaista saamelaissopimusta neuvoteltiin viiden vuoden ajan Norjan, Ruotsin ja Suomen hallitusten sekä kolmen valtion saamelaiskäräjien välillä. Neuvottelutulos saavutettiin syksyllä 2016, ja sopimus parafoitiin tammikuussa 2017. Sopimuksen mukaan saamelaiskäräjien tulee hyväksyä sopimus ennen hallitusten allekirjoitusta. Ruotsin johdolla on käyty keskusteluja vuonna 2022 vaihtoehtoisista tavoista edetä valtioiden ja saamelaiskäräjien kesken. Saamelainen Parlamentaarinen Neuvosto (SPN) on syksyllä 2022 kehottanut valtioita tarkistamaan neuvottelumandaattinsa. Puheenjohtajuus NÄS:ssä siirtyy Suomelle vuonna 2023 ja Ruotsi luovuttaa myös vetovastuun keskusteluista pohjoismaisesta saamelaissopimuksesta Suomelle.

Kuudes saamelaisparlamentaarikkojen konferenssi järjestettiin Inarissa toukokuussa. Konferenssiin osallistui saamelaisparlamentaarikkoja Suomesta, Ruotsista ja Norjasta. Konferenssin aiheina oli muun muassa ilmastonmuutos, perinteinen tieto sekä saamelaisten oikeuksien viimeaikainen kehitys.

Nuorisoyhteistyö

NORDBUK (Nordiska barn- och ungdomskommittéen) on Norjan puheenjohtajakauden aikana kokoontunut kolmeen kokoukseen. COVID-19 -tilanteen aiheuttamat matkarajoitukset vaikuttivat edelleen kokousjärjestelyihin siten, että ensimmäinen ja toinen kokous järjestettiin verkkovälitteisesti, kun taas vuoden kolmas kokous järjestettiin Oslossa pohjoismaisen nuorisokonferenssin ”Konferens om coronakrisens konsekvenser för barn och unga i Norden” yhteydessä. Konferenssiin kutsuttiin nuorisoedustajia myös Baltian maista.

NORDBUKin toiminta on vuoden 2022 aikana noudattanut ”Barn och unga i Norden - en tvärsatoriell strategi för Nordiska ministerrådet 2016-2022” poikkihallinnollista strategiaa. Ohjelman tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada äänensä kuuluviin ja lisätä heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin. Strategia tukee omalta osaltaan ministerineuvoston Visio 2030 -ohjelmaa. Uuden toimintastrategian valmistelun ajaksi NORDBUK päätti jatkaa nykyisen strategian noudattamista. Uuden toimintastrategian on määrä valmistua vuoden 2023 aikana.

Norden 0-30 avustusohjelma

NORDBUKin rahoittaman avustusohjelman kautta pohjoismaiset 0-30 vuoden ikäiset lapset ja nuoret, tai tämän kohderyhmän kanssa työskentelevät organisaatiot, voivat hakea avustusta kulttuurialan projekteihin tai yhteiskunnallisiin ja poliittisiin tarkoituksiin. Norden 0-30 avustustoimintaa koordinoi Nordisk kulturkontakt (NKK) Helsingissä. NORDBUK varasi tähän tarkoitukseen vuoden 2022 budjetistaan 5 700 000 DKK, eli noin 62 % käytettävissä olevasta toimintamäärärahasta. (2021: 5 645 000 DKK).

Norden 0-30 avustusohjelmaan saapuvia hakemuksia käsittelee asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä. Ryhmään kuuluu kuusi tehtävään nimitettyä henkilöä. Asiantuntijaryhmän toimintakausi on kolme vuotta ja vuoden 2022 päätteeksi nimitettiin uusi ryhmä kaudelle 1.1.2023–31.12.2025. Asiantuntijaryhmään valitaan edustajat jäsenmaiden ehdottamista tehtävään soveltuvista henkilöistä.

Norden 0-30 ohjelma on suunnattu pienemmille, alle 50 000 DKK hankkeille. Isommille hankkeille NORDBUK voi myöntää avustuksia suoraan budjetistaan. Vuonna 2022 avustusta saaneita isompia hankkeita olivat mm. ”Frivillighetens år 2022 – samarbete i Norden”, ”Barn och ungas rätt till att bli hörda - coronakrisens konsekvenser för barn och unga i Norden” ja lisäksi rahoitusta on käytetty muiden PMN-sektorien kanssa tehtäviin yhteistyöhankkeisiin. NORDBUK osallistui myös Norjan puheenjohtajuuskauden viimeisen kokouksen yhteydessä järjestettävään nuorisokonferenssiin ”Konferens om coronakrisens konsekvenser för barn och unga i Norden”.

Suomen 2021 puheenjohtajuuskauden kärkihankkeeksi noussut, Allianssin ”Evaluation and monitoring of the activities of youth organisations in the Nordics” -hanke sai vuoden 2022 aikana lisärahoitusta, ja samalla hankkeen toiminta-aikaa pidennettiin vuodelle 2023.

Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (Ungdomens Nordiska Råd, UNR), Nordjobb-vaihto-ohjelma ja Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

Pohjoismaisen nuorisoyhteistyön näkyvimmit yhteistyömuodot olivat liiton oman toiminnan ohella Nuorten Pohjoismaiden neuvosto ja Nordjobb-liikkuvuusohjelma, joita Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN) Suomessa koordinoi. Pohjoismaiden neuvoston (PN) alainen Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (UNR) järjesti vuotuisen istuntonsa lokakuun lopussa Helsingissä. Teemana vuonna 2022 oli ”Pohjoismaiset nuoret kriisissä”, ja istunto keräsi noin 75 nuorta eri Pohjoismaista, sekä noin 15 alumnia, puhujaa ja vierasta kumppanitahoilta. Nuorisopoliitikot valitsivat uuden puheenjohtajiston, jonka presidenttinä jatkaa tanskalainen Rasmus Jungersen Emborg. Istunnon aikana hyväksyttiin 28 aloitetta. Istuntoa edelsi PNN:n järjestämä seminaari ”Nuoret kriisissä”, jonka yhteydessä julkaistiin liiton tuottama pamfletti samalla teemalla. Pamfletti käsitteli rauhaa ja tulevaisuutta, ilmastoa, hyvinvointia ja mielenterveyttä, kulttuurista yhteistyötä ja arktista. Pamfletin kirjoittajina oli viisi asiantuntijaa, yksin kutakin teemaa kohden, joihin nuoret kirjoittajat puolestaan kirjoittivat vastineita. Pamfletti julkaistiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Pääasiassa Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) rahoittaman 37 vuotta täyttäneen Nordjobb-liikkuvuusohjelman tavoitteena on tarjota 18–30-vuotiaille pohjoismaisille nuorille kausityöpaikkoja, asunto sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan ohjelmaa Pohjolassa. Näin lisätään liikkuvuutta pohjoismaisilla työmarkkinoilla sekä pohjoismaisten kielten ja kulttuurien tuntemusta. Vuonna 2022 kymmenen nuorta, joista yhdeksän oli pohjoismaan kansalaisia sekä yksi Euroopan kansalainen, sai kausityöpaikan Suomesta Nordjobbin kautta. Suomessa työpaikat ovat tavallisesti pääkaupunkiseudulla, Turussa, Tampereella ja Pohjanmaalla, mutta tänä vuonna Nordjobb-työntekijöitä oli ainoastaan pääkaupunkiseudulla ja Pohjanmaalla. Yhteensä 184 suomalaista nuorta sai Nordjobbin kautta töitä muista Pohjoismaista verrattuna 115 nordjobbariin vuonna 2021. Lähes 600 suomalaista teki Nordjobb-hakemuksen, mikä vastaa noin 30 prosenttia kaikista hakemuksista. Vuoden aikana Nordjobbia esiteltiin nuorille eri lukioissa, oppilaitoksissa, messuilla ja opiskelijajärjestöissä ympäri Suomea. Keväällä Nordjobb osallistui myös messukiertueelle Lapissa yhteistyössä TE-toimiston, Rajaneuvonnan ja eri oppilaitosten kanssa.

PNN tarjoaa jäsenistölleen, jäsenjärjestöilleen sekä pohjoismaisista teemoista kiinnostuneille nuorille monipuolista ohjelmaa Suomessa ja muualla Pohjolassa. PNN:llä on seitsemän paikallisosastoa ympäri Suomea ja niillä on yhteensä noin 2700 henkilöjäsentä sekä 28 jäsenjärjestöä. Aikaisempien vuosien aikana käyttöön otetut digitaaliset toimintakonseptit ovat saaneet jatkoa myös vuoden 2022 aikana, muun muassa järjestettiin sarja matalan kynnyksen Puhetta Pohjolasta -keskustelutilaisuuksia tunnettujen pohjoismaisten kulttuuri- ja politiikkavaikuttajien kanssa sekä paikallisosastojen yhteisöllisyyttä ylläpitäviä digitapahtumia. PNN:n painopistealue ja vuoden 2022 sisällöllinen teema oli nuorten pohjoismaiset mahdollisuudet, jonka myötä nostettiin erityisesti esille (kesä)työmahdollisuuksia Pohjolassa, mutta myös muita Pohjoismaiden tarjoamia mahdollisuuksia. Pohjoismaisen vaikuttajaohjelman kautta nuoret pääsivät tutustumaan pohjoismaisiin toimijoihin ja verkostoihin Suomessa, kun taas tiivistynyt yhteistyö PNN:n pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa loi suomalaisnuorille mahdollisuuden tutustua toisiin Pohjoismaihin sekä nuorten vaikutusmahdollisuuksiin Pohjolassa. Yhteistyössä Pohjoismaisen kulttuuripisteen kanssa järjestettiin syksyllä akateeminen urailta pohjoismaisista harjoittelu- ja uramahdollisuuksista. Tapahtuman puhujia oli Suomen suurlähettiläs Tanskassa, Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutin viestintäasiantuntija, Suomen Info Pohjolan projektinjohtaja sekä nuoria kokemuspuhujia.

Ruotsin kielen edistäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2021 julkaisemassa ruotsinkielisen koulutuksen kokonaisselvityksessä sekä hallituksen koulutuspoliittisessa selonteossa todetaan, että ruotsinkielisen koulutuksen kansallista kokonaiskoordinaatiota on vahvistettava. Tätä tehtävää varten opetus- ja kulttuuriministeriö on huhtikuussa 2022 nimennyt virkamiehen, jonka tehtävänkuvaan kuuluu mm. varmistaa, että ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteet tulevat otetuksi huomioon koulutusta kehitettäessä. Opetus- ja kulttuuriministeriöön on myös perustettu ruotsinkielisten palveluiden yhteistyöverkosto, jonka päätehtävänä on tukea ministeriötä ruotsinkielisten palveluiden kehittämisessä. Hallituksen osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministeriryhmä päätti kesäkuussa 2022 linjauksista, joilla on tarkoitus kehittää ja vahvistaa toisen kotimaisen kielen opetusta ja oppimista perusopetuksessa ja toisella asteella. Opetushallitus toimeenpanee toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelmaa vuosina 2022–2023 yhteensä 1 000 000 euron budjetilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa myös selvityksen siitä, mitä toisen kotimaisen kielen pakollisuuden poistaminen ylioppilastutkinnosta on merkinnyt Suomen kielivarannon kannalta. Selvityksessä on muun muassa tarkoitus arvioida, missä vaiheessa vähenevä määrä suomenkielisiä oppilaita, jotka suorittavat

ruotsin kielen osana ylioppilastutkintoa, voi vaikuttaa ruotsinkielisten perustuslailliseen oikeuteen saada palvelua omalla kielellään. Tämän lisäksi luodaan tiekartta, miten edistetään yhä useamman lukio-opiskelijan toisen kotimaisen kielen suorittamista ylioppilastutkinnossa. Opetus- ja kulttuuriministeriö käy myös vuoropuhelua korkeakoulujen kanssa toisen kotimaisen kielen vahvistamisesta korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut selvityshenkilön hankkeeseen, jonka tavoitteena on selvittää suomen ja ruotsin kielen asemaa yliopistoissa annettavassa koulutuksessa ja tieteellisessä tutkimuksessa. Selvitysraportti luovutetaan ministeriölle viimeistään 31.3.2023.

Svenska nu -verkosto tarjoaa erilaisia oppiaineiden rajat ylittäviä maksuttomia ohjelmia ruotsinopetuksen tukemiseen suomenkielisissä kouluissa. Valikoimaan kuuluu kaikenlaista työpajoista ja luennoista elokuvanäytöksiin sekä teatteri- ja musiikkiesityksiin. Verkoston kouluille suuntaamat ohjelmat täyttävät kansallisten opetussuunnitelmien tavoitteet tukemalla kieltenopetusta sekä oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja kasvua taitaviksi kielenkäyttäjiksi kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Ohjelmat perustuvat taiteilijan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen, ja toiminnan tarkoituksena on rohkaista oppilaita käyttämään ruotsia osaamistasostaan riippumatta ja herättää oppilaiden kiinnostus kieliin. Svenska nu -verkosto on työstänyt kouluohjelmia varten ennakkomateriaaleja, jotta opettajat voivat työskennellä teeman parissa sekä ennen että jälkeen ohjelman ja siten syventää oppilaiden taitoja kyseisen teeman osalta. Kouluohjelmat tarjoavat opettajille myös mahdollisuuksia tehdä oppiaineiden rajat ylittävää yhteistyötä. Svenska nu on kehittänyt itse ja yhteistyössä muiden kanssa 17 uutta ohjelmaa, kuten esimerkiksi virtuaalivierailut Tukholman Nobel Prize Museumiin, ruotsalaisen NYXXX-kollektiivin kuulokkeilla kuunneltavan esityksen ja julkkiskokki Tara Junkerin luennon ruokahävikistä.

Svenska nu järjesti sanataiteen työpajan kielikylpyoppilaille Ruotsin suurlähetystössä
Kuva: Mikael Hiltunen

Vuonna 2022 Svenska nu ansioitui julkaisemalla viisi uutta oppimateriaalia. Näyttelijät Krista Kosonen ja Santeri Heikinheimo Mäntylä esiintyvät videomateriaalissa Därför svenska, joka tukee kieliprofiilin laatimista lukion ruotsinopetuksessa. Svenska nu vastasi myös suureen tarpeeseen saada tarkoituksenmukaista aineistoa ammattikoulujen ruotsinopetukseen julkaisemalla Mitt drömyrke -oppimateriaalin. Jakten på kanelbullereceptet oli Svenska nu:n kokonaisuus Oulun kaupungin koordinoimassa ja Opetushallituksen rahoittamassa Virtuaalinen resor i Europa -materiaalissa. Uusi panostus oli se, että Svenska nu lähetti HBL Junior -paperilehtiä suomenkielisiin peruskouluihin ja tuotti niihin liittyviä luetunymmärtämistehtäviä. Svenska nu informoi opettajia uusista aineistoista mm. virtuaalikalvohetkien yhteydessä.

Vuonna 2022 Svenska nu:n toiminta tavoitti 71 348 oppilasta koko maassa. Verkosto toteutti 825 työpajaa ja luentoja sekä 418 esitystä ja opastusta. Ohjelmiin osallistui yhteensä 361 eri koulua. Täydennyskoulutuksiin ja kouluohjelmiin osallistui yhteensä 3614 opettajaa. Muihin kontakteihin lukeutui 3087 henkilöä, ja ne olivat pääasiassa elokuva-alan kontakteja, mutta luku sisältää myös verkoston yhteiskunnallisiin tilaisuuksiin osallistuneet henkilöt.

Verkosto on tehnyt laadullista arviointia neljän vuoden ajan, ja vuonna 2022 tulokset olivat poikkeuksellisen hyviä. Opettajat olivat kokonaan tai osittain samaa mieltä siitä, että Svenska nu:n vierailut ovat lisänneet oppilaiden kiinnostusta ruotsin kieleen ja kulttuuriin (85 %), vaikuttaneet myönteisesti opiskelumotivaatioon (79 %) sekä innostaneet opettajia kehittämään työskentelymenetelmiään (64 %).

Svenska folkskolanin ystävien kanssa toteutetun ystäväkouluprojektin ensimmäinen lukuvuosi oli menestys, ja projekti jatkuu myös lukuvuonna 2022–2023, jotta koulut vahvistaisivat yhteistoimintaansa. Palautteen perusteella projekti on rohkaissut oppilaita puhumaan vierasta kieltä, ja he kertoivat, että sen paras puoli on ollut sosiaalinen kanssakäyminen toiseen kieliryhmään kuuluvien ikätovereidensä kanssa. Keväällä päättyi yhteispohjoismaisen Nordiska Band -musiikkiprojektin toinen kausi.

Vuonna 2022 suosittu satuhahmo Mikko Mallikas täytti 50 vuotta, ja Svenska nu huomioi juhluvuoden tuottamalla sanataidemateriaalia ja -pajoja yhteistyössä sanataidekoulu Sydkustens ordkonstskolan kanssa. Svenska nu osallistui koulujen Ahvenanmaa-viikolle juhlistaakseen Ahvenanmaan itsehallinnon juhluvuotta ja järjesti Euroopan kielipäivänä Hanasaaressa oppilaille ja kieltenopettajille suunnattua ohjelmaa yhteistyössä Euroopan komission Suomen-edustuston kanssa. Verkosto täytti 15 vuotta ja juhli sitä julkaisemalla historiikin Hanasaaressa järjestetyillä Svenska nu -päivillä.

Toimintavuoden aikana Svenska nu jatkoi alueellista vaikuttamistyötään Hämeenlinnassa, Salossa ja Seinäjoella järjestämillään tilaisuuksilla. Alueelliset tapaamiset järjestettiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Svenska nu loisti myös pohjoismaisissa yhteyksissä, kun verkosto oli mukana kesäkuussa Reykjavikissa järjestetyn Pohjoismaiden neuvoston kieliseminaarin paneelikeskustelussa.

LIITTEET

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2022

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2022 budjetti oli 987 488 tuhatta Tanskan kruunua. Budjetti katetaan liki kokonaan eri Pohjoismaiden maksuosuuksilla, jotka jyvitetään maiden bruttokansantulon perusteella. Itsehallintojen osuudet Pohjoismaiden ministerineuvoston budjeteissa sisältyvät emämaiden maksuosuuksiin.

Maiden budjettiosuudet 2020-2022 (milj. DKK)						
	2020		2021		2022	
Tanska	207,5	21,80 %	208,3	21,80 %	216,5	22,20 %
Suomi	158,3	16,60 %	159,6	16,70 %	164,4	16,90 %
Islanti	14,5	1,50 %	15,3	1,60 %	15,7	1,60 %
Norja	265,4	27,80 %	265,6	27,80 %	270,1	27,70 %
Ruotsi	308,3	32,30 %	306,7	32,10 %	307,2	31,50 %

Vaihtokurssi on ollut 1 € ≈ 7,44 DKK.

Vuoden 2022 budjetti (987 488 tuhatta Tanskan kruunua) on n. 133 m€. Suomen maksuosuus n. 28 m€ sisältää lisäksi tasausmaksun, joka pohjautuu Pohjoismaiden valtiosopimukseen pääsystä korkeampaan koulutukseen.

Vuoden 2022 budjettia valmisteltiin yhteistoiminnassa Pohjoismaiden neuvoston kanssa.

Vuoden 2022 budjettikirja, joka on tilattavissa myös painettuna versiona, löytyy skandinaavisena kieliversiona sekä tiivistelmänä suomeksi osoitteista:

<https://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1645599&dswid=7991>

<https://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1645587&dswid=-8754>

Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2022

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

- 15.8. Pohjoismaiden pääministerien kesäkokous (N8)
- 1.11. Pohjoismainen pääministerikokous istuntoviikolla (N8)

Yhteistyöministereiden yhteistyö (MR-SAM)

- 4.2. NSK, virtuaalokokous
- 8.2. MR-SAM, virtuaalokokous
- 22.4. NSK, Kööpenhamina
- 26.4. MR-SAM, virtuaalokokous
- 10.6. NSK, virtuaalokokous
- 27.-28.6. MR-SAM, Halden
- 8.-9.9. NSK, Oslo
- 13.9. MR-SAM, virtuaalokokous
- 31.10. NSK, Helsinki
- 1.11. MR-SAM, Helsinki
- 8.12. NSK, Kööpenhamina

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

- 8.3. N5 ulkoministerit, virtuaalokokous
- 5.4. N5 ulkoministerit + Ranska, Berliini
- 27.6. N5 ulkoministerit, Bodø
- 2.11. N5 ulkoministerit, Helsinki
- 13.12. N5 ulkoministerit + Kanada, virtuaalokokous

Puolustuspoliittinen yhteistyö

- 23.-24.3. PSC (Policy Steering Committee) –kevätkokous Oslossa
- 11.-12.5. Nordefco-ministerikokous Kirkkoniemessä
- 25.-26.10. PSC (Policy Steering Committee) –syyskokous Oslossa, ml. Haga-Nordefco-kokous
- 21.-22.11. Nordefco-ministerikokous Oslossa

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

- Ministerikokoukset
- 4.5. MR-K 1/2022, Oslo
- 2.11. MR-K 2/2022, Helsinki
- 2.11. MR-K:n ja Pohjoismaiden neuvoston valiokuntaneuvottelu; Osaaminen ja kulttuuri, Helsinki
- Virkamieskokoukset
- 15.–16.3. ÄK-K 1/2022, Oslo
- 14.–15.9. ÄK-K 2/2022, Bodø
- 13.–14.12. ÄK-K 3/2022, Kööpenhamina

Muut kokoukset

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitea (ÄK-K) piti epävirallisen kokouksen ajankohtaisista asioista **pohjoismaisten kulttuuritalojen ja -instituutioiden johtajien** kanssa 2.11.2022 Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. OKM:stä tilaisuuteen osallistuivat kulttuuriasiainneuvokset Riitta Heinämaa, Hanna Koskimies ja Mirva Mattila.

Pohjoismainen kulttuuripiste ja ministerineuvoston sihteeristö järjestivät puheenjohtajamaa Norjan johdolla 7.9.2022 Suomenlinnassa yhteistyöfoorumin, **”Joint meeting 2022”**, johon osallistuivat kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean edustajat sekä avustus- ja tukiohjelmien asiantuntijaraatien jäsenet Pohjoismaista ja Baltiasta. OKM:stä tilaisuuteen osallistuivat kulttuuriasiainneuvokset Riitta Heinämaa ja Hanna Koskimies.

Keskeiset tapahtumat

Harbourfront Centre ja Pohjoismaiden kulttuuriministerineuvosto vastasivat yhteistyössä useiden yhteistyökumppaneiden kanssa yhteispohjoismaisesta taiteen ja kulttuurin esittäytymisestä Kanadassa vuoden 2022 aikana. Ohjelmakokonaisuutta **”Nordic Bridges”** <https://nordicbridges.ca> juhlistettiin 19.5.2022 Torontossa erityisellä panostuksella kulttuuriministeri Anette Trettebergsstuen johdolla. Ohjelmaan sisältyi mm. Kanadan kulttuuriministeriön ja kulttuuriministerineuvoston yhteinen kokous, jonka asialistalla olivat teknologiayritysten vaikutus sananvapauteen, kulttuurisektorin elpyminen pandemiasta ja pohjoismais-kanadalaisen kulttuuriyhteistyön vahvistaminen. Kokous poiki yhteisen julkilausuman **”Joint statement – combatting harmful content online”** <https://www.norden.org/fi/node/73446>. OKM:stä ohjelmaan osallistuivat ylijohtaja Riitta Kaivosoja ja kulttuuriasiainneuvos Riitta Heinämaa sekä Taiteen edistämiskeskuksesta erityisasiantuntija Kirsi Väkiparta, joka toimii hankkeessa Suomen yhteyshenkilönä <https://www.taike.fi/fi/projektit/nordic-bridges-hanke>. Ohjelmakokonaisuudesta on tilattu ulkopuolinen arviointi, joka toteutetaan kevään 2023 aikana kilpailutuksen kautta valitun Oxford Researchin toimesta.

Arktisen taiteen huippukokous **”Arctic Art Summit”** <https://articartsummit.ca> järjestettiin 27.–29.6.2022 Yukonissa Kanadassa. Kulttuuriministerineuvosto vastasi ohjelmassa paneelikeskustelusta **”North to North: New Directions for a Collaborative Future – Nordic Cultural Policy Views”**, jonka avulla luodattiin taidekentän erilaisia yhteistyömahdollisuuksia arktisella alueella <https://arcticartsummit.ca/articles/panel-9-north-to-north-new-directions-for-a-collaborative-future/>. OKM:stä kokoukseen ja paneelikeskusteluun osallistui kulttuuriasiainneuvos Maija Lummpuro.

Puheenjohtajamaa Norja järjesti 29.11.2022 Oslolla kulttuuripoliittisen konferenssin nimeltä **”Nordisk kultursamarbeid etter pandemien”** <https://www.kulturredet.no/kalender/hendelse/-/nordisk-kulturpolitisk-toppmote>. Esiin nousivat mm. taiteilijapoliittiset kysymykset, kuten freelance-taiteilijoiden asema. OKM:stä konferenssiin osallistuivat kulttuuriasiainneuvokset Riitta Heinämaa ja Tapani Sainio.

Sektorit ylittävä yhteistyö

Ympäristöministeriön koordinoima kolmivuotinen hanke **”Nordic Networks for Circular Construction”** <https://nordiccircularconstruction.com/> jatkui nyt toista vuotta. Osana hanketta Suomen Benelux-instituutti järjesti OKM:n toimeksiannosta 10.6.2022 Brysselissä tilaisuuden **”Reimagining Nordic living environments – discussion on Nordic**

construction culture”, jossa keskusteltiin uuden eurooppalaisen Bauhausin arvoista pohjoismaisessa kontekstissa https://www.youtube.com/watch?v=hgzR_4r2cE. Tilaisuus sisältyi New European Bauhaus Festivalin ohjelmaan. Osana hanketta OKM järjesti myös yhdessä ympäristöministeriön kanssa 16.12.2022 Kööpenhaminassa tilaisuuden ”**Breaking barriers: Cross-sectoral cooperation for climate, construction and culture**”, jossa keskusteltiin sektorit ylittävän yhteistyön alueellisista eduista Pohjolassa. OKM:stä tilaisuuteen osallistuivat asiantuntija Emma Harju sekä kulttuuriasianneuvokset Riitta Heinämaa ja Hanna Koskimies.

Kulttuuriministerineuvosto osallistui myös vuonna 2006 hyväksytyyn **Pohjoismaisen kielijulistuksen päivittämistyöhön**, jota varten pohjoismaiset opetusministerit ovat perustaneet ad hoc -työryhmän. Uuden päivitetyn kielijulistuksen luonnos lähetettiin loppuvuonna kommentoitavaksi Pohjoismaiden neuvostolle. Kielijulistus on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2023 aikana, jolloin varsinaista julistusta tullaan lisäksi täydentämään 4-vuotisilla temaattisilla toimintaohjelmilla. Ad hoc -työryhmä laati myös määrärahojen jakoesityksen pohjoismaista kielikoulutusta varten vuodelle 2023. Kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean jäsenistä työryhmään osallistui kulttuuriasianneuvos Riitta Heinämaa.

Muu keskeinen toiminta

Pohjoismaiset kulttuuriministerit ilmaisivat syvän huolensa Ukrainan sodan seurauksista antamalla 4.9.2022 yhteisen julkilausuman <https://www.norden.org/sv/node/73299>, jossa ministerit tuomitsevat Venäjän hyökkäyksen ja kehottavat suojelemaan Ukrainan kulttuuriperintöä kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

OKM nimesi **Suomen ehdokkaat jäseniksi ja varajäseniksi** seuraaviin pohjoismaisiin luottamustehtäviin: Pohjoismaisen elokuva- ja tv-rahaston hallitus (2023–2025), Reykjavikin Pohjolan talon, Grönlannin Pohjola-instituutin ja Pohjoismaisen kulttuuripisteiden hallitus (2023–2025) sekä Pohjoismaisen kulttuurirahaston hallitus (2023–2024) ja Kulttuuri- ja taideohjelman asiantuntijaryhmä sekä Volt-ohjelman asiantuntijaryhmä (2023–2024). Kulturanalys Nordenin ohjausryhmä jatkoi vuonna 2020 nimetyllä kokoonpanolla (2022–2024).

Koulutus ja tutkimusalan yhteistyö

Ministerikokous

4-5.5. MR-U 1/22, Trondheim, Norja

Virkamieskomitean kokoukset

9.2. ÄK-U 1/22, Kööpenhamina

15.-16.6. ÄK-U 2/22, Ålesund, Norja

11.10. ÄK-U 3/22, virtuaalokokous

1.-2.12. ÄK-U 4/2022 Kööpenhamina

Tapahtumat

23.-24.5. Pohjoismaisen keskustelu sairaanhoitajakoulutuksen simuloinnista, Stavanger

10.6. Nuorten tutkijoiden pyöreän pöydän keskustelu Pohjoismaissa, Bergen

25.8. Lounastapaaminen kieliteknologiasta koulussa, Oslo

7.-8.9. Tulevaisuuden opettajarooli Pohjoismaissa, Oslo

29.-30.9. Sananvapaus – tilaa kaikille? - Pohjoismaisen konferenssi sananvapaudesta ja -ilmapiiristä, Oslo

- 12.-13.10. Pohjoismaisten koulutusjohtajien ja koulutuksesta vastaavien ministeriöiden kansliapäälliköiden kokous, Oslo
- 16.-17-11. New Nordplus, new possibilities? Konferenssi tulevaisuuden Nordplus-ohjelmasta, Bergen

Ympäristö

Ympäristö- ja ilmastoyhteistyötä tehtiin etupäässä kuudessa pysyvässä asiantuntijaryhmässä ja ministerineuvoston visiota toteuttavissa hankekokonaisuuksissa. Ympäristö- ja ilmastoministerit tapasivat sekä keväällä että syksyllä. Rakentamisesta vastaavien ministereiden kokous sen sijaan peruuntui Tanskan ja Ruotsin vaalien takia. Ympäristö- ja ilmastoasioiden virkamieskomitea kokoontui neljä kertaa.

Ympäristö- ja ilmastoministereiden kokoukset (MR-MK)

- 3.5. MR-MK, Oslo
- 2.11. MR-MK, Helsinki
- #### Virkamieskomitean (EK-MK) ja työvaliokunnan (AU) kokoukset
- 2.2. AU
- 3.3. ÄK-MK, Kööpenhamina
- 19.5. AU
- 22.6. ÄK-MK
- 30.8. ÄK-MK, Tromsö
- 12.-13.12. ÄK-MK

Rakentamisen harmonisointia edistävän ohjausryhmän kokoukset pidettiin 20.6 ja 20.9.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

ÄK-N

- 1.2. etäkokous
- 13.9. etäkokous
- 26.5. Oslossa
- 22.11. Kööpenhaminassa
- Exploring Domestic Tourism in the Nordics –hanke

ÄK-E

- 31.1. Kööpenhamina
- 29.3. Oslo
- 14.-15.6. Bodø
- 28.9. Oslo
- 8.-9.12. Kööpenhamina

MR-R

- 10.5.

ÄK-R

- 9.2., 30.3., 15.6., 20.9. ja 23.11.
- 23.11. Nordregio Forum
- Kaupunkikehittämisen teemaryhmällä kolme kokousta
- Maaseutukehittämisen teemaryhmällä viisi kokousta
- Vihreät, resilientit ja innovatiiviset alueet -teemaryhmällä neljä kokousta

Yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

MR-Finans

- 27.6. Eidsvoll

- ÄK-Finans
 10.3. videokokous
 15.9. Oslo
 12.12. Kööpenhamina

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

- MR-FJLS
 22.6. Tromsö
ÄK-EKSE
 26.1. video
 8.3. Mjös
 4.5. video
 21.6. Tromsö
 5.10. video
 3.11. video
ÄK-LIVS
 23.3. Kööpenhamina
 29.6. video
 11.10. Oslo
 14.12. video
ÄK-Jord ja Skog
 9.2. video
 26.4. Bergen
 26.10
ÄK-FISK
 7.4. Bergen
 8.11. Trondheim

Sosiaali- ja terveystieteet

- Pohjoismainen sosiaali- ja terveystieteiden ministerineuvosto (MR-S)
 24.-25.3. Stavanger
Pohjoismainen sosiaali- ja terveystieteiden virkamieskomitea (ÄK-S)
 2.-3.2. virtuaalisesti
 1.-2.6. Bodø
 5.-6.10. Bryssel
 14.12. virtuaalisesti (troikkakokous)
Muut tapahtumat
 25.3. Asiantuntijaseminaari YK:n vammaisten oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta (CRPD)
 14.-17.6. Pohjoismainen COPS15 sivutapahtuma "Indigenous persons with disabilities - Challenges and opportunities posed by environmental change" New Yorkissa oli jatkoa Suomen puheenjohtajuuskauden aikana esiin nostetun teeman käsittelylle eli alkuperäiskansoihin kuuluvien vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämiseksi.
 31.8. Webinaari "Leave no one behind – Policies to support a just green transition in the Nordics", Nordregio
 15.9. Digitaalinen konferenssi tehokkaista toimenpiteistä nuorten saamiseksi mukaan työ- ja yhteiskuntaelämään

- 20.-22.9. Pohjoismainen kuurosokeusalan konferenssi "Today's knowledge for tomorrow's actions – a Nordic perspective on Deafblindness", Tampere
- 5.-6.10. pohjoismaisten kv. päälliköiden kokous, Bryssel
- 7.11. Nordisk konferanse om Universell utforming
- 15.11. Konferenssi haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallistamisesta työmarkkinoille, Oslo
- 28.11. Webinaari "Healthy online behavior and youth mental health – a Nordic perspective" /Tanskan kolmivuotinen pj.hanke "Nordens unge i bæredygtige fællesskaber"
- 7.12. Webinaari "Youth mental health in schools – a Nordic perspective" /Tanskan kolmivuotinen pj.hanke "Nordens unge i bæredygtige fællesskaber"

Tasa-arvoyhteistyö

- Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto (MR-JÄM)
- 27.9. Oslo
- Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitea (ÄK-JÄM)
- 1.-2.2. virtuaalisesti
- 1.-2.6. Nuuk
- 28.11. Kööpenhamina
- Muut tapahtumat
- 16.3. Meeting of UN Women Executive Director and the Nordic Council of Ministers for Gender Equality, CSW66, New York
- 31.3. Nordic Fathers on Paternity Leave, Helsinki ja online

Työelämää koskeva yhteistyö

- MR-A
- 22.11. Oslo
- ÄK-A
- 30.-31.3. Kööpenhamina
- 18.-19.10. Lillehammer
- Työmarkkinajaosto
- 15.-16.3. Stavanger
- 20.-21.9. Tukholma
- Työoikeusjaosto
- 5.-6.5. Bergen
- 29.-30.9. Kööpenhamina
- Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan informaatiokokous
- 28.11. Bryssel

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

- Oikeusministerikokous
- kesäkuu Norja
- ÄK-just kolme kertaa

Digitalisaatio

- MR-Digital
- 6.9. Oslo
- HNG-Digital
- 10.2. online

- 19.5. Oslo
 28.11. Riika
Muut tilaisuudet
 7.9. Oslo, korkean tason seminaari Digital North - A Digital and Sustainable Nordic-Baltic Region - regjeringen.no <https://www.regjeringen.no/en/topics/public-administration/moter-kurs-og-seminarer/digital-north-a-digital-and-sustainable-nordic-baltic-region/id2921534/>
Hankkeet: Maailman sujuvinta maiden välistä arkea digitalisaation avulla –hanke

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Rajaestetyö, rajaesteneuvoston kokoukset

- 21.-22.3. Rajaesteneuvoston kokous Pohjoismaiden neuvoston teemaistunnon yhteydessä Malmössä
 27.-28.4. Rajaesteneuvoston kokous Oslossa
 27-28.6. Rajaesteneuvoston kokous Haldenissa
 14-15.9. Skibottnin rajaneuvonnan juhlaseminaari Tromsassa
 14.10. Rajaesteneuvoston kokous Kööpenhaminassa
 1.11. Rajaesteneuvoston kokous PN:n istunnon yhteydessä Helsingissä

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen poikkihallinnollinen pohjoismainen asiantuntijaryhmä kokoontui viisi kertaa

Liikenne

- 19.-20.10. Liikenteen ja logistiikan Barents-yhteiskokous Oulussa
 7.-8.11. Suomen, Norjan, Ruotsin ja Islannin liikenneministereiden epävirallinen kokous Norjassa, Fredrikstadissa

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat ml. maahanmuuttoon ja pakolaisiin liittyvä yhteistyö

- 2.6. Maahanmuutto-asioiden yhteistyöryhmän paluualatyöryhmän kokous, Reykjavik
 21.9. Maahanmuuttoasioiden korkean tason virkamiestyöryhmä (NSHF), Reykjavik
 24.11. Pohjoismaisen kansalaisuustyöryhmän kokous, Oslo

Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö

- 12.-13.12. Naisten kotoutumista koskeva konferenssi, Oslo
 8.12. Tilapäistä suojelua saavien Ukrainasta tulleiden pakolaisten kotoutumista käsittelevä konferenssi yhteistyössä UNHCR:n kanssa
 27.10. Epävirallinen kotoutumisesta vastaavien ministereiden kokous, Oslo
 9.5. Tutkintojen tunnustamista ja työllistymistä koskeva konferenssi

Sivilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen yhteistyö

Poliisiyhteistyö

Vuoden 2022 tärkeimmät hankkeet:

- Ukrainan tilanteen poliisitoiminnalle aiheuttamat yhteiset haasteet sekä kansalliset tilanteet ja järjestelyt.
- Yksi PTN:n tärkeimmistä yhteistyön muodoista on ollut poliisin ja tullin eri relevantteihin kohdemaihin lähettämät pohjoismaiset yhdyshenkilöt.

Nuorisoyhteistyö

4.4.,28.4. ja 22.11.	Puhetta Pohjolasta –keskustelutilaisuudet, joiden vieraana on ollut muun muassa Ruotsin suurlähettiläs Nicola Clase, Nordic Women Mediators-verkoston jäsen Astrid Thors, Ilmari Hyvönen (OKM) ja Annika Lyytikäinen
6.4., 13.4., 4.5. 18.5. ja 25.5.	Pohjoismaisen vaikuttajaohjelman tapaamiset eri ministeriöissä. Puhujina muun muassa Suomen arktinen suurlähettiläs Petteri Vuorimäki, Anton Staffans NORDEFECO), Emma Sairanen (Sitra), nuorisodelegaatti Maija Kuivalainen ja Christoffer Forssell (Svenska Yle)
28.10.	Pohjoismaiden nuoret kriisissä -seminaari ja pamfletin julkaisutilaisuus
29.-31.10.	Nuorten Pohjoismaiden neuvostonistunto PN:n 70. istunnon yhteydessä
15.11.	Alternativ Norden-akateeminen urailta pohjoismaisista harjoittelu- ja uramahdollisuuksista
28.4.	PNN:n kevätkokous Ruotsin suurlähetystössä
22.11.	PNN:n syyskokous Ruotsin suurlähetystössä